

Jäljennös.

Helsinki, marraskuun 9 p:nä 1939.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto,

T ä ä l l ä .

Vastauksena lokakuun 26 p:nä päivättyyn kirjelmäänne, jossa tiedustellaan liittomme mielipidettä olisiko rautatien työntekijöille ryhdyttävä vaatimaan n.s. lapsiavustusta palkan lisäksi, saamme vastauksena esittää seuraavaa:

Viime lokakuun alussa kävi rautatierakennustyöläisten lähetystö esittämässä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle ja Sosialidemokraattiselle Eduskuntaryhmälle m.m. työpalkkoja korotettavaksi rautatierakennustyömailla ja että tämän lisäksi ryhdyttäisiin maksamaan suuriperheellisille n.s. lapsiavustusta samojen määritelmien mukaan kuin viran- ja toimenhaltijoillekin. Tämä lähetystö selosti nämä vaatimukset silloin myös liittollemme, joten ne ovat siis olleet liittomme tiedossa. Liittomme puolesta ei asiaa silloin käsitelty, eikä kyseelliseen lapsiavustuksen vaatimukseen merkitty liiton kantaa, koska se tehtiin lähetystön esityksenä ministeriölle ja eduskuntaryhmälle.

Liittomme toimikunta kysymystä käsitellessään t.k. 8 p:nä katsoi sen senluontoiseksi, että ennenkuin siitä voidaan liiton kanta lopullisena määritellä, on asia käsiteltävä liitossa ja asianomaisissa osastoissa kaikki puolet perusteellisesti selvitettyinä ja jätettävä edustajakokouksen lopullisesti päätettäväksi. Liittotoimikunta nimittäin näki mahdolliseksi sen, että jos n.s. lapsiavustusta ryhdytään rautatientyöntekijöille maksamaan, voi tämän järjestelmän käytäntöön ottaminen olla haittana palkkojen yleiselle kehitykselle vastaisesti. Sillä kun suuriperheellisille maksettaisiin lapsiavustusta niin voisi se helposti aiheuttaa sen, että pieniperheisten ja perheettömien toimeentulominimi arvioitaisiin liian alhaiseksi, kuten liittotoimikunnan mielestä jo on tapahtunut rautatielaitoksen niillä osastoilla, missä lapsiavustus systeemi on käytännössä.

Liittotoimikunnassa tuotiin eräiden jäsenten osalta myös esille, että aikaisemmin, v.1920 - 1922, on ollut käytännössä työnteki-

jäinkin osella lapsiavustuksen maksaminen, jolloin mainitsivat sen tuoneen monenlaisia ristiriitoja työntekijäin keskuuteen.

Edelleen nähtiin lapsiavustuksen maksamisen käytäntöön otettuna helposti tuovan esiin myös ne mahdollisuudet, että rautatierakennustöissä, joissa työntekijät ovat erotettavissa ilman irtisanomisaikaa, työnjohto helposti voi ryhtyä boikottoimaan suurperheisiä, koska työnjohdolle, varsinkin ratapäälliköille, on muodostunut ratatöitä suoritettaissa kilpailu siitä, kuka voi saada työt menemään alle tehtyjen kustannusarvioiden, siis kilpailevat työnhalpuudella, jolloin tietenkin koettaisivat pitää työssä vain sellaista työvoimaa, jolle ei lapsiavustusta tarvitse maksaa. Kun rautatierakennustyöt suureksi osaksi teetetään urakkatyönä ja urakkahinnat määrää aina paikallinen työnjohto, voisivat urakkahinnat jäädä niin alhaisiksi, että siitä kärsisivät perheettömät, koska tämä systeemi helposti toisi esiin juuri sen mahdollisuuden, että perheettömien toimeentulominimi arvioitaisiin liian alhaiseksi.

Edellämainittujen ja monien muiden seikkojen perusteella ei liittotoimikunta voinut ottaa kysymykseen kiinteästi puoltavaa kantaa ennenkuin asia on käsitelty tavalla, mitä jo edellä on mainittu.

Toverillisesti tervehtien:

Suomen Rakennustyöläisten Liitto r.y.

Uno Nurminen.

dosta sisäministerin puoleen.

Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

5 §.

Puolueneuvoston kokous.

Esiteltiin puoluetoimikunnan kirjelmä, josta ilmeni, että puolueneuvoston kokous pidetään Helsingissä 26/11-39. (Liitteenä v.v. pöytäkirjassa 23/11)

Ryhmän edustajaksi kokoukseen valittiin v.v. ehdotuksesta ryhmän toinen sihteeri Lonkainen.

6 §.

Selostus lähetystön käynnistä kansanhuoltom-
nisterin luona.

Kansanhuoltoministerin luona käyneen lähetystön puolesta selosti toveri Reinikainen ministerin kanssa suoritettua keskustelua.

Lähetystön taholta kiinnitettiin ministerin huomiota kolmeen pääkohtaan: 1) Elintarvikkeiden riittäväisyyteen, jolloin erikoista huomiota kiinnitettiin vilja- ja rasvaky-symykseen. 2) Hintakysymykseen. 3) Evakuoitujen asemaan. Ensimmäisen kohdan johdosta ministeri mm. ilmoitti, että viljassa emme ole omavaraisia, vaan siinä on noin 15 % vajaus, joka koetetaan täyttää ulkomaisilla hankinnoilla. On myös-kin ryhdytty erinäisiin toimenpiteisiin, mm viljan pakolli-seen varastointiin. Viljaa on ostettu ulkomailta. Mitä sit-ten hintakysymykseen tulee, olisi se valtiovalan taholta saatava niin hoidetuksi, että valtiolta säilyttäisi arvo-valtansa. Tullaan asettamaan myöskin hintatarkkailulautakun-ta. On myöskin sovittu siitä, että maatalousministeriö ei yksin päättä eräiden maataloustuotteiden (voi) hinnoista, vaan asiasta on neuvoteltava myöskin kansanhuoltoministeriön kanssa. Evakuoitujen asemaan vakuutti ministeri kiinnitettä-vän vakavaa huomiota. Asian hoitamista on vaikeuttanut se, että se on ollut neljän eri ministeriön hoitettavana. Kansan-huoltoministerin mielestä olisi tämän kysymyksen hoitaminen keskistettävä yhden ministeriön, esim. apulaismaatalousminis-terin, hoidettavaksi. Lopuksi toveri Reinikainen totesi lähe-tystön saaneen sellaisen vaikutelman käynnistään, että kan-sanhuoltoministerin pyrkimykset kulkevat oikeaan suuntaan.

Lehtokoski: Ilmoitti, että kansanhuoltoministeri on halukas selostamaan ryhmälle ministeriön toimintaa, jos ryhmä vain sitä haluaa.

Selostus hyväksyttiin ja päätettiin, että kansanhuoltoministerille varataan jossakin ryhmän kokouksessa tilaisuus selostaa ministeriön toimintaa ja suunnitelmia.

7 §.

Ilmoitus erästä keräyslistasta.

Lehtokoski: Ilmoitti, että hänellä on Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton antama keräyslista, jolla kerätään varoja reservin kertausharjoituksiin kutsuttujen ja muiden vaikeuksiin joutuneiden perheiden avustamiseksi. Lausui toivomuksen, että ryhmän jäsenet merkitsisivät nimensä ja lahjansa suuruuden tähän listaan.

8 §.

Rautateitten rakennustyöläisten lapsiavustuksia.

Valmistavan valiokunnan kokouksessa 5/10-39 valitun toimikunnan puolesta ilmoitti Aattela, että toimikunta oli lähettänyt SAK:lle kirjelmän, jossa oli tiedusteltu SAK:n kantaa lapsiavustuskysymyksessä. Tähän kirjelmään on saapunut SAK:n vastaus, johon liittyy Suomen Rautatieläisten Liiton ja Suomen Rakennustyöläisten Liiton lausunnot, joista kaikista ilmenee verraten kielteinen suhtautuminen k.o. asiaan. (Liitteet 2, 3 ja 4)

Merkittiin saapuneeksi ja todettiin, että tässä vaiheessa ei ryhmän taholta ole syytä jatkaa asian käsittelyä.

V a k u u d e k s i :

Pekka Rautala
Puheenjohtaja.

Uuno Aattela
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Pekka Kettunen *Laila Wernman*

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 30 p:nä marraskuuta 1939. Kokous alkoi klo 18. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Hillelä, Huotari, Juutilainen, Kilpi, Koivulahti-Lehto, Malkamäki, Metsäranta, Pitkäsilta, Salmela-Järvinen, Salmenoja, Sillanpää, Simonen ja Wirtanen. Puhetta johti Pekkala ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Sodan alkamisen aiheuttama tilanne.

Puheenjohtaja P e k k a l a ilmoitti, että ryhmä on kutsuttu kokoon sen johdosta, että Neuvosto-Venäjä on tänään aloittanut sotatoimenpiteet Suomea vastaan, pommittamalla lentokoneista käsin mm. Helsinkiä, Viipuria ja Ensoa. Eri eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat tänään olleet koolla ja tällöin sopineet siitä, että eduskunnan tämpäpäiväisessä istunnossa esiintyisi jokaisesta ryhmästä vain yksi puhuja, joka ilmoittaisi ryhmänsä kannan nykyisessä tilanteessa. Ryhmän olisi nyt valittava joku jäsenistään esiintymään ryhmän puolesta.

Tanner: Selosti tilannetta. Hallituksen meikäläiset jäsenet ovat pitäneet neuvoa keskenään ja tulleet sellaiseen tulokseen, että ainoana keinona on nyt pidettävä aselevon pyytämistä. Nykyinen hallitus ei kuitenkaan voi tätä tehdä, joten hallitus olisi vielä tänä iltana rikottava ja siten tehtävä mahdolliseksi aselevon pyytäminen. Hallituksen eroa voidaan motiveerata silläkin, että kaikki eduskuntaryhmät, paitsi ei ikl:n ryhmää, olisi nyt saatava mukaan hallitusrintamaan. On suunniteltu, että ainakin kaksi nykyisen hallituksen jäsentä jäisi sivuun uutta hallitusta muodostettaessa. Nämä olisivat pääministeri Cajander ja ulkoministeri Erko. Pyysi ryhmän suostumusta siihen, että hallituksen meikäläiset jäsenet saisivat jättää eronpyyntönsä tasavallan presidentille. Huomautti vielä siitä, että tähän saakka noudatettu suuntaus on ollut ainoa mahdollinen. Suurempien myönnytysten tekemiseen ei tähän mennessä ole ollut

mahdollisuuksia. Nyt on tilanne muuttunut. Kaikki uskovat nyt, että todesta on kysymys.

Päätettiin yksimielisesti hyväksyä toveri Tannerin ehdotus, että hallituksen meikäläiset jäsenet jättävät eronpyyntönsä tasavallan presidentille.

Tämän jälkeen päätettiin yksimielisesti, että tänään pidettävässä eduskunnan istunnossa esiintyy ryhmän puolesta puheenjohtaja P e k k a l a .

Puheenjohtaja esitti tämän jälkeen ryhmälle lausuntonsa, jonka tänään esittää eduskunnan istunnossa. Lausunto oli seuraava:

"Hallituksen jäsenten selonteko tilanteesta on yhtäpitävä niiden tietojen kanssa, jotka suurin piirtein ovat jo edustajille tunnettuja. Selonteko on kaikessa korrektisuudessaan riittävän selvä meille kaikille, samallakuin se on mieltäkuohuttava todistus siitä, kuinka voima ja väkivalta yhä edelleen tahtoo määrätä maailmassa. Se ryhmä, jonka nimessä minulla on kunnia puhua, on aina ollut sillä kannalla, että valtioiden väliset erimielisyydet, silloinkin kun on kysymys pienen ja suurvallan välisistä suhteista, olisi ratkaistava rauhallista tietä, neuvotteluteitse. Nyt kyseessä olevan kriisin aikana olemme kaiken aikaa edustaneet samaa käsityskantaa. Valitettavasti meidän pyrkimyksemme, jonka uskomme olleen myös hallituksen pyrkimyksen, ei ole vienyt toivottuun tulokseen, syistä, jotka eivät ole riippuneet meistä. Sosialidemokrat-tisen Eduskuntaryhmän puolesta pyydän saada ilmoittaa, että se on ollut hallituksen takana tässä asiassa ja toivoo, että kriisi mahdollisimman pian tulisi selvitetyksi."

Lausunto hyväksyttiin yksimielisesti.

2 §.

Ilmoitus eduskunnan istunnosta.

Hakkila: Ilmoitti, että eduskunnan istunto pidetään tänään klo 20 V a l l i l a n t y ö v ä e n t a - l o s s a .

Puhemies ilmoitti vielä, että ne edustajat, jot-

ka eivät mene kävellen Vallilan työväentalolle, pääsevät sinne sitä varten varatuilla linja-autoilla, jotka lähtevät eduskuntatalon edestä.

V a k u u d e k s i :

Antti Rauha
Puheenjohtaja.

Uuno Penttilä
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

K. Karala

Frans Mustajärvi

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa Kauhajoella 5 p:nä joulukuuta 1939. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Ampuja, Andersson, K., Eskola, Fagerholm, Hakala, Halonen, Koivulahti-Lehto, Kuusisto, Malkamäki, Nokelainen, Pekkala, Peltonen, O., Pitkäsilta, Pyy, Raatikainen, J., Rydberg, Salmenoja, Salovaara, Sundström, Tanner, Tervo, Welling ja Wiik. (Hallituksen meikäläisten jäsenten poissaolo ryhmäkokouksesta johtuu siitä, että hallitus on vielä Helsingissä.) Puhetta johti Reinikainen ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Puheenjohtajan tervehdyssanat ja tilanneselostus.

Puheenjohtaja Reinikainen lausui ryhmän jäsenet tervetulleiksi Kauhajoelle eduskuntatyötä jatkamaan.

Tämän jälkeen puheenjohtaja selosti hallituksen uudelleen muodostamista. Hallituksessa on tapahtunut eräitä henkilövaihtoksia. Pääministeriksi on eronneen Cajanderin tilalle nimitetty Suomen Pankin pääjohtaja Risto Ryti, ulkoasiainministeriksi on eronneen Erkon tilalle nimitetty tähän astinen valtiovarainministeri, tov. Tanner, ja hänen tilalleen on valtiovarainministeriksi nimitetty Metsähallituksen ylijohtaja, tov. Pekkala. Kauppa- ja teollisuusministeriksi on eronneen tov. Voionmaan tilalle nimitetty vuorineuvos V.A. Kotilainen. Sisäasiainministeriksi on eronneen Urho Kekkosen tilalle nimitetty kansanedustaja, vapaaherra E. von Born ja salkuttomaksi ministeriksi valtioneuvos J.K. Paasikivi. Entisistä ministereistä on siis eronnut Cajander, Erkki, Voionmaa, Kekkonen ja Salmenoja. Uusia ministereitä ovat Ryti, von Born, Kotilainen ja Paasikivi. + Pekkala

Uuden hallituksen pyrkimyksenä on rauhan aikaansaaminen ja ellei siinä heti onnistuta, nykyisen tilanteen hoitaminen parhaalla mahdollisella tavalla, ulkomaisen avun hankkiminen ja sodan onnelliseen päätökseen saattaminen.

Selostuksen johdosta ei keskusteltu.

2 §.

Ryhmän puheenjohtajan valinta.

Ryhmän puheenjohtajan Pekkalan tultua valituksi valtioneuvoston jäseneksi oli nyt valittava ryhmälle ensimmäinen puheenjohtaja. Tehtävään valittiin yksimielisesti ryhmän jäsen Salmenoja.

3 §.

Valtiovarainvaliokunnan jäsenen valinta.

Sen johdosta, että tov. Pekkala on valittu valtioneuvoston jäseneksi, on hänen tilalleen valittava jäsen valtiovarainvaliokuntaan. Ehdokkaaksi e.m. vaalia varten nimettiin Salmenoja.

4 §.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsenen valinta.

Sen johdosta, että tov. Pekkala on valittu valtioneuvoston jäseneksi, on hänen tilalleen valittava jäsen ulkoasiainvaliokuntaan. Ehdokkaaksi e.m. vaalia varten nimettiin Voionmaa.

5 §.

Maatalousvaliokunnan varajäsenen valinta.

Pykälissä 3 ja 4 mainitusta syystä on eduskunnan valittava varajäsen maatalousvaliokuntaan. Ehdokkaaksi e.m. vaalia varten nimettiin Mäkeläinen.

6 §.

Eduskunnan ja edustajain hoitaminen.

Päätettiin jättää v.v. alustavasti käsiteltäväksi ja seuraavaan ryhmäkokoukseen esitettäväksi kysymys eduskunnan ja edustajain hoitamisesta.

Tähän kokoukseen on, mikäli mahdollista, koetettava saada joku asiantuntija selostamaan nykyistä tilannetta.

Tämän asian yhteydessä keskustellaan myöskin eduskunnan istuntojen jatkamisesta nykyisissä oloissa.

7 §.

Eräitä huomautuksia.

Ryhmän jäsen Kajala teki eräitä huomautuksia, jotka koskivat ylipäällikkö Mannerheimin päiväkäskyä ja propagandan tekemistä nykyisenä aikana. Puhujan mielestä ei Mannerheimin päiväkäsky meikäläiseltä kannalta arvostaen ollut oikein onnistunut, siinä kun tehtiin nyt käytävästä sodasta vapaussodan jatko. Ei pitäisi harjoittaa valtakunnan eduille vaarallista propagandaa, vaan olisi saatava aikaan sellaista propagandaa, joka tehoo sekä kotimaassa että ulkomaillakin. Esitti eräitä esimerkkejä.

Asiasta ei keskusteltu.

V a k u u d e k s i :

Oskari Nuoramo
Puheenjohtaja.

Ungar Mattila
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Kalle Johinen

J. E. Malmivaara

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 7 p:nä joulukuuta 1939. Saapuvilla olivat: Komu, Kulovaara, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Rantala, Salmenoja ja Aattela. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Eduskunnan ja edustajain hoitaminen.

Joulukuun 5 p:nä pidetyn ryhmäkokouksen antaman tehtävän mukaisesti otettiin käsiteltäväksi eduskunnan ja edustajain hoitamista koskeva asia.

Puheenjohtaja Salmenoja selosti lähemmin mistä oikeastaan on kysymys. Nyt on mm keskusteltava siitä jatkaako eduskunta koossaoloon vaiko ei. Oli sitä mieltä, että eduskunnan ei pitäisi lopettaa istuntojaan koska se herättäisi kansassa mielenmasennusta ja koska on tärkeätä, että eduskunta on nykyisen tilanteen vallitessa jatkuvasti koolla. Jos eduskunta hajaantuu olisi ainakin asetettava ryhmien välinen neuvottelukunta hoitamaan asioita.

Aattela: Eduskunnan ei nyt pitäisi hajaantua. Ehdotti että ryhmien välinen neuvottelukunta asetettaisiin jokatapauksessa ja se saisi tehtäväkseen lähemmin suunnitella eduskunnan ja edustajain hoitamista koskevan asian.

Lehtokoski: Kun asiat on saatu käsiteltyä voitaisiin toistaiseksi hajaantua. Jos päätetään jäädä tänne, olisi silloin ryhdyttävä Aattelan ehdottamiin toimenpiteisiin.

Linna: Yhtyi Salmenojan kantaan ja kannatti Aattelan ehdotusta.

Komu: Eduskunnan Helsingistä lähtö herätti pahastusta kansalaisissa. Kannatti Aattelan ehdotusta.

Rantala: Halusi merkittäväksi pöytäkirjaan, ettei ole ollut Helsingistä siirtymisen kannalla. Eduskunnan ei nyt ole hajaannuttava.

Keskustelun päätyttyä todettiin, että v.v. on sitä mieltä, että eduskunnan olisi nykyisen tilanteen val-

litessa oltava jatkuvasti koolla. Ryhmälle ehdotetaan,
että eduskuntaryhmien välille asetettaisiin neuvotte-
lukunta, ja että tähän neuvottelukuntaan sosialidemo-
kraattisesta ryhmästä valittaisiin Salmenoja, Rantala,
Lonkainen ja Aattela.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja
Puheenjohtaja.

Ungi Rantala
Sihteeri.

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoel-la 7 p:nä joulukuuta 1939. Kokous alkoi klo 17. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Ampuja, Andersson, G., Bryggari, Fagerholm, Kuusisto, Malkamäki, Metsäranta, Pekkala, Peltonen, O., Raatikainen, J., Reinikainen, Rydberg, Räisänen, Salovaara, Tanner, Welling, Wiik ja Voionmaa. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Läsnäolo-oikeus.

Ryhmän entinen jäsen, tov. Huttunen pyysi lupaa olla saapuvilla ryhmäkokouksessa.

Pyyntöön suostuttiin.

2 §.

Eduskunnan ja edustajien hoitaminen.

Otettiin käsiteltäväksi eduskunnan koollaoloa koskeva asia sekä edustajain hoitamiskysymys.

Valmistava valiokunta ehdotti, että ryhmä olisi sillä kannalla, että eduskunta ei nyt hajaantuisi vaan olisi kool-la, ja että eduskuntaryhmien välille asetettaisiin neuvot-telukunta, johon ryhmästä valittaisiin Salmenoja, Rantala, Lonkainen ja Aattela.

Puheenjohtaja Salmenoja perusteli lähemmin minkä vuok-si eduskunnan ei nyt pitäisi hajaantua. Eduskunnan koolla-olo herättää luottamusta kansan keskuudessa. Välttämätöntä myös on, että eduskunta on nykyisen tilanteen vallitessa jatkuvasti kool-la. Vielä on otettava huomioon sekin, että eduskunnan hajaannuttua on sen koolle saaminen ehkä vaikeata.

Hakkila: Käsiteltävänä olevat asiat tulevat valmiik-si ensi pyhän seudussa. Tämän jälkeen olisi hajaannuttava. Ei ole asioita. Tähän asti ovat asialliset syyt määränneet eduskunnan koossaolon. Toivoi, että niin olisi laita nytkin.

Hiltunen: Yhtyi v.v. ehdotukseen. Elämme nyt poik-keuksellisissa oloissa. Ryhmän olisi saatava perusteelli-nen selostus nykyisestä tilanteesta.

Jokinen: Yhtyi v.v. ehdotukseen ja Hiltusen lausun-

toon. Nyt vallitseva tilanne ei ole pitkäaikainen. Meidän on kestättävä yhdessä.

Koponen: Puhemiehen kannanotto on aivan oikea, jos pitää silmällä normaalisia oloja. Nyt elämme kuitenkin vallan poikkeusellisen tilanteen vallitessa. Yhtyi v.v. ehdotukseen. Historiaan ei saa meidän taholtamme tulla pilkkua.

Kuittinen: Yhtyi v.v. ehdotukseen.

Linna: Nykyinen tilanne on sellainen, että muutos saattaa tulla minä päivänä tahansa. Eduskunnan jäsenet eivät voi mennä soppajonoon. Valmistavan valiokunnan kanta on oikea.

Komu: Koko syksy on eletty suuren luottamuksen vallassa. Kun olemme joutuneet nykyisen tilanteen eteen, ei ole syytä hajaantua. Hallituksen pitäisi antaa tilanneselostus. Neuvottelukunnalle on annettava sellaiset eväät, että tänne on jäätävä koko eduskunnan eikä vain jonkinlaisen tyngän.

Hakkila: Antoi arvoa ryhmän jäsenten esittämille perusteille. Perusteli lähemmin eduskunnan siirtymistä Kauhajoelle. Toivoi, että toiset eduskuntaryhmät saataisiin samalle kannalle eduskunnan koossaoloon nähden kuin omakin ryhmämme on. Nyt voitaisiin ottaa lyhyt loma, ehkä noin 10 päivän pituinen, ja sen jälkeen kokoonnuttaisiin jälleen istuntoja pitämään.

Lehtokoski: Nykyisen tilanteen vallitessa olisi löydettävä sellaisia keinoja, jotka auttaisivat maamme asiaa eteenpäin. Jos täällä ollen voimme jotakin tehdä, niin se riittää perusteluksi koossaolollemme.

Pyy: Yhtyi Hiltusen ja Komun lausunnoihin.

Pitkäsilta: Eduskunnan koossaolon pitäisi riippua siitä onko siitä vastaavaa hyötyä. Tekee mieli tällä kertaa kysyä, onko kaikkia asiat hoidettu kyllin avoimesti, ja onko riittävän aikaisesti toimittu. Ei ollut tyytyväinen asioiden tähänastiseen menoon.

Kilpi: Ehdotti, että ryhmän puolesta pidettäisiin huolta niistä ryhmän jäsenistä, jotka ovat nykyi-

sen tilanteen johdosta joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin.

Hakkila: Moskova on pelannut Berlinin nuottien mukaan. Lupasi eduskunnan kansaliatoimikunnassa hoitaa taloudellisissa vaikeuksissa olevien edustajien asiaa.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin ensin v.v. ehdotus neuvottelukunnan asettamisesta ja ryhmästä valittiin neuvottelukuntaan v.v. ehdottamat Salmenoja, Rantala, Lonkainen ja Aattela.

Tämän jälkeen todettiin, että ryhmä on yksimielinen siitä, että eduskunta ei nyt hajaantuisi vaan ottaisi muutaman päivän loman. Eduskunnan kokoontumispäivä on määrättävä.

Valittiin ryhmän jäsen Kilpi ottamaan selvää siitä ketkä ryhmän jäsenistä ovat taloudellisissa vaikeuksissa.

V a k u u d e k s i :

P. B. Ahmisen

Puheenjohtaja,

Kari Aattela

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Edo Kujala

Toivo Laanen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 9 p:nä joulukuuta 1939. Saapuvilla olivat: Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Reinikainen, Salmenoja, Welling ja Aattela sekä puolue-toimikunnan edustajana S.K. Kilpi. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Eduskunnan julistukset.

Puheenjohtaja Salmenoja ilmoitti, että ryhmien välinen neuvottelukunta on ehdottanut, että eduskunta antaisi kaksi julistusta, joista toinen olisi osoitettu armeijalle ja kansalle ja toinen ulkomaille.

Tämän jälkeen puheenjohtaja luki armeijalle ja kansalle osoitetun julistuksen luonnoksen, ja sitten hän luki ulkomaille osoitetun julistuksen luonnoksen. (Liite 1)

Luonnoksien johdosta suoritettiin lyhyehkö keskustelu, jossa kannatettiin julistuksien antamista sekä esitettiin eräitä muodollista laatua olevia korjauksia.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin luonnokset. Neuvottelukunta voi kuitenkin vielä tehdä muodollista laatua olevia korjauksia.

2 §.

Tieto eduskunnan kokoontumisesta.

Puheenjohtaja ilmoitti, että eduskunnan kokoontumisesta on neuvottelukunnassa asetettu sille kannalle, että eduskunta kokoontuisi noin 8-9 päivän loman jälkeen, ja että puhemies Hakkila ennen lomalle lähtöä ilmoittaisi minä päivänä on seuraava istunto.

3 §.

Lähetystö Ruotsiin.

Keskusteltiin lähetystön lähettämisestä Ruotsiin.

Reinikainen: Selosti mistä on kysymys.

Aattela: Ehdotti, että lähetystöön valittaisiin

ryhmän molemmat puheenjohtajat Salmenoja ja Reinikainen ja ryhmän jäsenet Hakkila ja Voionmaa.

Asiasta puhuivat vielä Lehtokoski ja Linna, jotka kannattivat Aattelan ehdotusta.

Ehdotus hyväksyttiin. Tehtävä olisi hoidettava loman aikana.

4 §.

Eräiden ryhmän jäsenten avustaminen.

Keskusteltiin heikossa taloudellisessa asemassa olevien ryhmän jäsenten avustamisesta.

Kilpi: Olisi laadittava suunnitelma siitä millä tavalla avustusta annetaan. Asia olisi järjestettävä.

Lehtokoski: Huomautti, että kysymys ei tällä hetkellä ole kovin kiireinen, koska kaikille edustajille maksetaan palkka myöskin loma-ajalta.

Asian käsittely siirrettiin.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja

Puheenjohtaja.

Harjo Aattela

Sihteeri.

Liite 1 v. v. pöytäkirjaan 9/12-39.

Isänmaansa rajoja puolustava Suomen armeija on joutunut omalla maaperällänsä kokemaan tuhomme tarkoitettun vihollisen hyökkäyksen. Puolustaessaan maansa vapautta ovat soturimme osoittaneet suurta sankaruutta ja sellaista sotilaallista kuntoa, että jokaisen suomalaisen mielessä on varmistunut usko oikean asiamme voittoon. Suomen kansan eduskunta ilmaisee koko kansan puolesta suuren kiitollisuutensa isäin perinteitä kunniakkaasti jatkavalle maansa sankariarmeijalle. Eduskunta luottaa maan puolustusvoimiin ja tietää, että jokainen sotilas täyttää aina velvollisuutensa.

Suomen kansan edustajat haluavat myös kääntyä tällä isänmaamme vaaran hetkellä edustamansa koko Suomen kansan puoleen. Me haluamme ilmaista tunnustuksemme siitä yksimielisestä alttiudesta, tarmosta ja päättäväisyydestä, jota kansamme elettyinä kovina päivinä on osoittanut. Kansamme luonteen parhaat ominaisuudet, jotka nyt ovat niin selvästi ilmenneet, lisäävät luottamusta oikeuden voittoon ja mahdollisuuksiimme saavuttaa uusi rauhallisen rakennustyön aika. Me suomalaiset pysymme lujasti yhdessä. Yhteisvoimin me pelastamme isiemme maan ja kansamme vapauden.

Suomen kansaan, jonka pyrkimyksenä aina on ollut elää sovussa kaikkien kansojen kanssa ja rauhallisella työllä rakentaa tulevaisuuttaan, on sen itäinen naapuri kohdistanut häikäilemättömän hyökkäyksen Suomen antamatta siihen vähäisintäkään aihetta. Meidät on pakotettu taisteluun eikä meillä ole ollut valinnan varaa. Suomen kansa taistelee itsenäisyytensä, vapautensa ja kunniansa puolesta. Me puolustamme isänmaata, kansanvaltaista valtiojärjestystämme, uskontoa, kotia ja kaikkea sitä, mitä sivistyskansat pitävät pyhänä. Toistaiseksi me taistelemme yksin maahan hyökännyttä vihollista vastaan, mutta meidän taistelumme on koko ihmiskunnan yhteisen asian puolustamista. Me olemme jo osoittaneet tekevämme parhaamme taistelussa, mutta me uskomme, että sivistynyt maailma ei voi jättää meitä yksin lukumäärältään ylivoimaista vihollista vastaan. Länsimaisen sivistyksen etuvartijana kansallamme on oikeus odottaa aktiivista apua sivistyskansoilta. Kaikille näille Suomen kansan eduskunta osoittaa tämän vetoomuksensa.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 9 p:nä joulukuuta 1939. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Aarniokoski, Ampuja, Andersson, G., Andersson, K., Bryggari, Eskola, Fagerholm, Hakala, Hakkila, Halonen, Hillelä, Kajala, Kettunen, Kuitinen, Lumme, Malkamäki, Mustasilta, Paasonen, Pekkala, Peltonen, O., Raatikainen, J., Rydberg, Räisänen, Salmela-Järvinen, Salovaara, Sillanpää, Sundström, Tanner, Tervo, Toivonen, Turkka, Wiik ja Voionmaa. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Eduskunnan julistukset.

Puheenjohtaja Salmenoja ilmoitti, että ryhmien välinen neuvottelukunta on ehdottanut, että eduskunta antaisi kaksi julistusta, joista toinen olisi osoitettu Suomen armeijalle ja kansalle ja toinen ulkomaille.

Tämän jälkeen puheenjohtaja luki armeijalle ja kansalle osoitetun julistuksen.

Lyhyen keskustelun jälkeen hyväksyttiin luonnos v.v. ehdotuksen mukaisesti.

Puheenjohtaja luki ulkomaille osoitetun julistuksen.

Peltonen, M.H.: Julistukseen olisi sisällytettävä myöskin se, että me taistelemme kansanvaltaisen valtiojärjestyksenkin puolesta.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin luonnos kuten v. v. oli ehdottanut, paitsi että Peltosen esittämä seikka olisi sisällytettävä julistukseen. Neuvottelukunta voi kuitenkin vielä tehdä julistuksiin muodollista laatua olevia muutoksia.

2 §.

Tieto eduskunnan kokoontumisesta.

Puheenjohtaja ilmoitti, että eduskunnan kokoontumisesta on neuvottelukunnassa asetettu sille kannalle, että eduskunta kokoontuisi noin 8 - 9 päivän loman jälkeen,

ja että puhemies Hakkila ennen lomalle lähtöä ilmoit-
taisi minä päivänä on seuraava istunto.

3 §.

Ryhmän eräiden jäsenten poissaolo istunnoista.

Keskusteltiin ryhmän eräiden jäsenten poissaolos-
ta eduskunnan istunnoista.

Peltonen, M.: On herättänyt kiusallista huomiota
se, että eräät ryhmän jäsenet eivät tähän mennessä ole
saapuneet tänne Kauhajoelle. Ryhmän olisi tähän asiaan
puututtava.

Pyy: Yhtyi Peltosen lausuntoon.

Erich: Asia on sen luontoinen, että ryhmän on
siihen ehdottomasti puututtava.

Penttala: Yhtyi edellisiin.

Lehtokoski: Asiaa ei voida tässä ryhmäkokouk-
sessa käsitellä, vaan se on ensin käsiteltävä valmista-
vassa valiokunnassa.

Syrjänen: Ryhmän on määrättävä kantansa pois-
saolevien suhteen.

Komu: Peltosen esittämä kysymys on otettava
vakavasti harkittavaksi. Tässä kokouksessa sitä ei
kuitenkaan voida ratkaista.

Aattela: Yhtyi Lehtokosken lausuntoon. Olisi
saatava selville ne syyt, joiden perusteella eräät
ryhmän jäsenet katsovat voivansa olla poissa eduskun-
nan istunnoista.

Wirtanen: Ehdotti, että ryhmän puolesta lähe-
tettäisiin kirjelmä poissaoleville.

Erich: Kannatti Wirtasen ehdotusta.

Asiasta puhuivat vielä Linna ja Aattela.

Keskustelun päätyttyä jätettiin asia v.v.
alustavasti käsiteltäväksi. Tämän jälkeen ryhmä palaa
asiaan.

4 §.

Seuraava ryhmäkokous.

Päätettiin, että huomana pidetään valmista-
van valiokunnan kokous heti eduskunnan istunnon pää-

tyttyä ja ryhmän kokous pidetään noin puolen tunnin
kuluttua v.v. kokouksen alkamisesta, siis suunnilleen
kello 10,30.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja
Puheenjohtaja.

Heikki Penttala
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Juhani Pyy.

Jere Penttiläinen

Pöytäkirja
=====

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 10 p:nä joulukuuta 1939. Kokous alkoi kello 10. Saapuvilla olivat: Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Rantala, Reinikainen, Räisänen, Salmenoja, Tolonen, Welling ja Aattela sekä puoluetoimikunnan edustajana S.K.Kilpi. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Ryhmän eräiden jäsenten poissaolo istunnoista.

Ryhmän eilispäivänä 9/12 tekemän päätöksen perusteella otettiin käsiteltäväksi ryhmän eräiden jäsenten poissaolo eduskunnan istunnoista.

Puheenjohtaja esitti luonnoksen kirjelmäksi, joka lähetettäisiin ryhmän jäsenille Ampuja, Sundström, Rydberg ja Wiik.

Asiasta virisi keskustelu, jonka aikana tehtiin eräitä huomautuksia kirjelmän sävyn suhteen.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmälle ehdottaa, että e.m. ryhmän jäsenille lähetettäisiin kirjelmä, jonka luonnos esitetään ryhmän hyväksyttäväksi. (Liite 1)

2 §.

Eräiden ryhmän jäsenten avustaminen.

Keskusteltiin jälleen taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden ryhmän jäsenten avustamisesta.

Kilpi: Ilmoitti, että ryhmässä on 18 sellaista jäsentä, joiden perheet on evakuoitu.

Lyhyehkön keskustelun jälkeen päätettiin asian käsittely vielä siirtää siihen asti kunnes palataan lomalta eduskuntatyötä jatkamaan.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja

Puheenjohtaja.

U. Aattela

Sihteeri.

Lähte / n.v. pöytäkirj. 10/12-39

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän päätöksen mukaisesti saatamme tietoonne, että poissaolonne eduskunnan istunnoista tänä kansallemme kohtalokkaana aikana jolloin eduskunta joutuu tekemään mitä ratkaisevampia päätöksiä, on ollut valitettavaa. Tämän johdosta käännyimme puoleenne huomautuksella, että Te saapuisitte eduskunnan istunnoihin, jotka alkavat jälleen lyhyen loman jälkeen t.k:n 19 pnä. Paikan missä eduskunta kokoontuu saatte tietoonne allekirjoittaneelta tai Seinäjoen asemapäälliköltä esitettyänne hänelle edustajakorttinne.

Siinä tapauksessa, että ette katso voivanne saapua eduskunnan istunnoihin, pyydämme päätöksestänne perusteluineen ilmoittamaan ryhmän sihteerille osoitteella:
Seinäjoki. Isak Penttala.

Eduskunnassa 10 pnä joulukuuta 1939.

Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä.

Puheenjohtaja.

Sihtööri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 10 p:nä joulukuuta 1939. Kokous alkoi klo 10,30. Nimenhuutoa ei toimitettu. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Päätetään lähettää kirjelmä poissaoleville ryhmän jäsenille.

Joulukuun 9 päivänä pidetyn ryhmäkokouksen päätöksen perusteella otettiin jälleen käsiteltäväksi ryhmän eräiden jäsenten poissaolo eduskunnan istunnoista.

Valmistava valiokunta ehdotti, että ryhmän jäsenille Ampuja, Rydberg, Sundström ja Wiik lähetettäisiin ryhmän puolesta kirjelmä, jossa heitä kehoitetaan saapumaan edustajatehtäväänsä hoitamaan. Kirjelmän luonnos esiteltiin kokoukselle. (Kirjelmä liitteenä v.v. pöytäkirjassa 10/12-39.)

Valmistavan valiokunnan ehdotus samoin kuin kirjelmän luonnoskin hyväksyttiin yksimielisesti.

Tämän jälkeen puheenjohtaja toivotti ryhmän jäsenille hyvää lomaa sekä virkeänä palaamista eduskuntatyötä jatkamaan.

V a k u u d e k s i :

C. Salmenoja

Puheenjohtaja.

Urho Aattela

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Aleksi Lehtonen

Valtteri Aaltonen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 20 pnä joulukuuta 1939. Kokous alkoi klo 9,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Hakkila, Komu, Kulovaara, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Räisänen, Salmenoja, Syrjänen, Tolonen, Welling, Wiik, Voionmaa ja Aattela sekä puolueoimikunnan edustajana S.K. Kilpi. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Lomanpyyntöjä.

Lehtokoski pyysi lomaa eduskuntatyöstä 21/12 alkaen.

Welling samoin.

Bryggari samoin.

Kuusisto samoin.

Pyyntöjä puolletaan.

2 §.

Ryhmän asioiden hoito joulukuun aikana.

Valtuutettiin ryhmän sihteeri Aattela ja Lonkainen hoitamaan ryhmän asioita joulukuun aikana.

3 §.

Hallituksen selostus.

Ilmoitettiin, että tänään pidettävässä ryhmän kokouksessa tullaan antamaan hallituksen taholta selostus tämän hetken tilanteesta.

4 §.

Puolueen lehtien ilmestymisten turvaaminen.

Keskusteltiin puolueen sanomalehtien ilmestymisten turvaamisesta.

Puheenjohtaja ilmoitti saaneensa kirjallisen tiedoituksen, jossa kosketellaan puolueen sanomalehtien ilmestymisten turvaamista taloudellisesti. (Liite 1) Eräät puolueemme sanomalehdet ovat nykyisen tilanteen vuoksi joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin ja niiden jatkuva ilmes-

tyminen on käynyt vaikeaksi.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin ryhmälle ehdottaa, että ryhmän puolesta lähetettäisiin asian johdosta kirjelmä puoluetoimikunnalle, jossa puoluetoimikuntaa pyydetäisiin ryhtymään toimenpiteisiin lehtiemme ilmestymisen turvaamiseksi, mm voisi puoluetoimikunta kääntyä valtioneuvoston puoleen avustuspöynnöllä, koska työväen lehtien jatkuva ilmestyminen on yleisenkin edun kannalta arvostaen nykyisissä oloissa hyvin tärkeätä.

5 §.

Ilmoitusasioita.

Puhemies Hakkila ilmoitti, että eduskunta kokoon-tuisi puhemiesneuvoston suunnitelman mukaan tammikuun 3 pnä 1940, ja että edustajille maksetaan palkka tämän kuun loppuun saakka.

6 §.

Eduskunnan kokoontumispaikka.

Keskusteltiin Wiikin esilleottamana eduskunnan kokoontumispaikasta.

Wiik: Ehdotti, että puhemiesneuvostossa otettaisiin esille kysymys eduskunnan siirtymisestä takaisin Helsinkiin.

Räisänen: Arvosteli Helsingistä siirtymistä. Kauhajoki on kyllä hyvä paikka.

Linna: Wiikin ehdotus on tarpeeton. Ei eduskunnan siirtyminen ole herättänyt pahastusta kansan keskuudessa.

Welling: Yhtyi Linnan lausuntoon.

Aattela: Sanoi tavanneensa Tampereella useita kansalaisia, jotka ovat hyvin ymmärtäneet Helsingistä siirtymisen.

Syrjänen: Vaikuttaisi pakoilemiselta, jos taas muutettaisiin kokoontumispaikkaa.

Hakkila: Perusteli eduskunnan Helsingistä siirtymistä.

Fagerholm: Hallitus pitää istuntojaan iltasin, jolloin eduskunnankin on kokoonnuttava. Ei näin ollen ole erikoista haittaa siitä, vaikka eduskunta onkin täällä.

Liite 1 v.v. pöytäkirjaan 20/12-39.

Kun ryhmään tietoa on tullut
että jatkuvasti mahdollisista uudestaan työväen
sanomalehdet ovat joutuneet nykytilaan
teen johdosta sellaisiin vaikeuksiin, että
niiden ilmestyminen onin vaikein
on käynyt mahdollistamaksi, päätti ryhmä,
ottaen huomioon sen tärkeyden
mikä sanomalehdellä on, erityisesti
tällaisena aikana, kunnan maanviljelijä
maahustuksen ylläpitäjienä, tässä
työväen puoluetoimikunnan. Toivon
mukalla, että puoluetoimikunta ryhty-
tyisi toimenpiteisiin sellaisen talous-
ellisen tuen hankkimiseksi vaikeuk-
sien joutuneille työväen lehdille, että
niiden jatkuvaa ilmestymistä ja kai-
kille välttämättömille lehtitoimien
käy mahdolliseksi. Tarkkaan vaatien
se on pyydettyä valtioneuvoston tukea
nille kysymyksessä on maanviljelijä
lehti.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin ryhmälle ehdottaa, että ryhmän puolesta lähetettäisiin asian johdosta kirjelmä puoluetoimikunnalle, jossa puoluetoimikuntaa pyydetäisiin ryhtymään toimenpiteisiin lehtiemme ilmestymisen turvaamiseksi, mm voisi puoluetoimikunta kääntyä valtioneuvoston puoleen avustuspyyynnöllä, kos-

ka työväen lehtien jatkuva linjatyylinen on yleisenkin
edun kannalta arvostaa nykyisissä oloissa hyvin tärkeä-
tä.

25.

12. William: Navy Ensign, 1890-1900.

[Faint, illegible handwritten notes]

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered.

1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571. 25

Средства, выделенные на эти цели, не являются

1945-1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571. 2572. 2573. 2574. 2575. 2576. 2577. 2578. 2579. 2580. 2581. 2582. 2583. 2584. 2585. 2586. 2587. 2588. 2589. 2590. 2591. 2592. 2593. 2594. 2595. 2596. 2597. 2598. 2599. 2600. 2601. 2602. 2603. 2604. 2605. 2606. 2607. 2608. 2609. 2610. 2611. 2612. 2613. 2614. 2615. 2616. 2617. 2618. 2619. 2620. 2621. 2622. 2623. 2624. 2625. 2626. 262

Hakkila: Perustella ensikymmenen, kolme ja neljä alerty.

100 1900 1900 1900

V a k u u d e k s i :

P. Salminen
Puheenjohtaja.

Kungs batteln

Sinteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 20 p:nä joulukuuta 1939. Kokous alkoi klo 11. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Koivulahti-Lehto, Metsäranta, Pekkala, Reinikainen, Salmela-Järvinen, Salovaara, Sillanpää, Tanner ja Väisänen. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Lomanpyyntöjä.

Lehtokoski pyysi lomaa eduskuntatyöstä 21/12 alkaen.

Welling samoin.

Bryggari samoin.

Kuusisto samoin.

Pyyntöihin suostuttiin v.v. ehdotuksen mukaisesti.

2 §.

Hallituksen selostus.

Ministerit Fagerholm ja Söderhjelm saapuivat ryhmäkokoukseen antaakseen hallituksen puolesta selostusta nykyisestä tilanteesta.

Fagerholm: Valitti ensin sitä, että enempää pääministeri kuin ulkoministerikään eivät ole voineet saapua tänne antaakseen eduskuntaryhmille selostuksen nykyisestä tilanteesta. Tämän jälkeen puhuja lyhyesti kosketteli äskettäin nimitetyn hallituksen ohjelmaa. Hallitus pyrki ensin neuvottelujen käyntiin saamiseen Neuvosto-Venäjän kanssa. Nämä pyrkimykset eivät tähän mennessä ole johtaneet tulokseen. Hallituksen tehtäväksi on nyt jäänyt sodan jatkaminen ja kansainvälisen avun hankkiminen. Virallista avunpyyntöä ei ole esitetty. Huomautti, että Ruotsi ei voine antaa virallisesti sotaan puuttumisen muodossa apua, koska se pelkää Saksaa. Ruotsissa ovat kyllä nuoremmat sosialistit ja ammattiyhdistysväki aktiivisen avun antamisen kannalla, samoin on oikeistopuolue. Talonpojat ja liberaalit ovat vastaan. Kertoi tämän jälkeen Ruotsista jo saadusta avusta. Sieltä on saatu huomattava määrä aineellista apua,

mm Ruotsin armeijan aseita on lainattu meille. Vapaaehtoisia on tulossa huomattava joukko. Heidät aseistetaan Ruotsin toimesta, mm tykeillä ja lentokoneilla. Materiaaliapua on saatu ja saadaan myöskin Englannista, Ranskasta ja Amerikan Yhdysvalloista. Kotimaassa on voitu valmistaa ammuksia päivittäistä kulutusta vastaavat määrät. Lentovoimamme lisääntyvät päivä päivältä.

Tämän jälkeen puhuja kertoi ulkomailta saatavista lainoista. Nyt jo on saatu Amerikan Yhdysvalloista 10 miljoonaa dollaria ja Ruotsista 30 miljoonaa kruunua. Ruotsissa kerätään teollisuudelta eräänlaisella pakko-verotuksella noin 1000 miljoonaa markkaa. Amerikasta on luvassa suurehko laina, josta päätetään kongressin kokoonnuttua.

Lopuksi puhuja kertoi eräitä tietoja tilanteesta rintamalla. Joukkomme ovat pitäneet yllättävän hyvin puolensa.

Puheenjohtaja Salmenoja kiitti tov. Fagerholmia annetun selostuksen johdosta.

Pyy: Tiedusteli missä määrin venäläisiä on joutunut vangiksi.

Söderhjelm: Toistaiseksi on vankien määrä vähäinen.

Hiltunen: Kiinnitti huomiota evakuoimiskysymykseen. Olisi pidettävä huoli siitä, että varsinkin elintarvikevarastot ajoissa siirrettäisiin turvaan. Tiedusteli kuinka paljon Skandinaviasta saapuu vapaaehtoisia.

Fagerholm: Vapaaehtoisten määrästä ei voida antaa tietoja julkisuuteen, mutta sen verran voin kuitenkin mainita, että ruotsalaiset pystyvät hoitamaan huomattava osan rintamastamme. Evakuoimiskysymys on koetettu hoitaa ja pitää huoli siitä, että vihollisen käsiin ei joutuisi elintarvikkeita.

Welling: Huomautti myöskin elintarvikevarastojen turvaansaattamisesta. Mainitsi eräitä esimerkkejä kotipaikkakunnaltaan.

Jokinen: Puhui myöskin evakuoimiskysymyksestä ja elintarvikeaineiden hoitamisesta.

Erich: Onko ja missä laajuudessa ajateltu jär-

Liite ryhmän pöytäkirjaan 20/12-39.

Sosialidemokraattinen Puoluetöimikunta,

Helsinki.

Hyvät Toverit!

Tänään pidetyssä Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksessa keskusteltiin mm eräiden puoluelehtien vaikeasta asemasta tällä hetkellä. Ryhmälle ilmoitettiin, että eräiden puoluelehtien, mm "Pohjolan Työn", jatkuva ilmestyminen uhkaa keskeytyä. Tämän johdosta päätti ryhmä, pitäen erittäin tärkeänä sitä, että nykyisissä oloissa työväen lehdet ja varsinkin Pohjois-Suomessa painettavat saisivat jatkuvasti ilmestyä, kääntyä puoluetöimikunnan puoleen esityksellä, että puoluetöimikunta tekisi voitavansa lehtiemme jatkuvan ilmestymisen turvaamiseksi. Ryhmässä käydyssä keskustelussa esitettiin, että puoluetöimikunta kääntyisi asian johdosta valtioneuvoston puoleen, koska yleisenkin edun kannalta on pidettävä tärkeänä työväen lehtien harjoittaman valistus- ja tiedotustoiminnan säännöllistä jatkumista tänä meillemme kohtalokkeana aikana. Haluamme täten saattaa tämän ryhmän yksimielisesti hyväksymän kannanoton puoluetöimikunnan tietoon ja uskomme, että Te, hyvät Toverit, teette parhaanne tässä asiassa.

Kauhajoella 20 p:nä joulukuuta 1939.

Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä.

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

jestää moratoriota?

Söderhjelm: Moratorion järjestäminen on hyvin vaikea asia. Tilanne on erilainen eri osissa maata. Hallitus tulee antamaan eräitä asetuksia, joiden mukaan täydellinen moratorio tulisi koskemaan niitä, jotka ovat sotaväessä taikka ovat pakollisesti evakuoituja. Tämä ei kuitenkaan koskisi työpalkkoja. Maksujen lakkauttaminen ei siis koskisi muita. On kuitenkin ajateltu, että henkilö, joka on samassa asemassa kuin sotaväessä oleva tai pakollisesti evakuoitu, voisi hakea tuomioistuimelta maksujensa lykkäystä. Huomatava kuitenkin on, että henkilö, jolla on varoja, ei pääse siirtämään maksujaan. Pakkohuutokauppoja ei nykyään yleensä järjestetä. Ei saataisi kunnollista hintaa. Nyt vaaditaan, että kaikilla tahoilla noudatetaan hyvää tahtoa raha-asoiden järjestämisessä.

On vielä eräs toinekin tärkeä oikeusasia ja se koskee määräpäiviä. Näiden suhteen ei sotatilalaki anna hallitukselle valtuuksia. Asian järjestämiseksi ehkä tarvitaan eduskunnan apua. Asiaa ei kuitenkaan vielä voida järjestää. Ehkä menetellään siten, että, kuten tapahtui v. 1918, annetaan jälestäpäin laki, jolla määräpäivät palautetaan. On annettu kehoitus pysymään rauhallisina määräpäivien suhteen.

Mustasilta: Tiedusteli onko ryhdytty toimenpiteisiin vangiksi saatujen suomalaisten kohtelun johdosta.

Wirtanen: Meidän taholtamme ei saisi sota kehittyä siihen suuntaan, ettei vankeja oteta.

Fagerholm: Huomautti, että hallitus ei aikaisemmin ole pitänyt tarpeellisena kansainvälisen prikaadin perustamista, mutta enköpä se nykyisen tilanteen vallitessa on paikallaan perustaa. Moskovalle on syytä osoittaa, että kansainvälinen työväenluokka on sitä vastaan.

Kajalä: Kiinnitti huomiota Suomen taholta harjoitettuun propagandaan. Venäjälle pitäisi lentokoneista heittää sopivasti kirjoitettuja lentolehtisiä.

Fagerholm: Huomautti vielä, että päämaja koettaa noudattaa kansainvälisiä sodankäyntitapoja. Vankeja otetaan sikäli kun se on mahdollista. Puhui vielä kansainvälisestä avusta. Selosti hallituksen taholta harjoitettua propagandaa.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puolueemme lehtien ilmestymisten turvaaminen.

Otettiin käsiteltäväksi kysymys puolueemme sanomalehtien ilmestymisten turvaamisesta.

Valmistava valiokunta ehdotti, että asian johdosta lähetettäisiin ryhmän puolesta kirjelmä puolue toimikunnalle, jossa puolue toimikuntaa pyydetään tekemään voitavansa lehtiemme jatkuvan ilmestymisen turvaamiseksi; mm voisi puolue toimikunta kääntyä avustuspyynnöllä valtioneuvoston puoleen, koska yleisenkin edun kannalta on pidettävä tärkeänä työväen lehtien harjoittaman valistus- ja tiedoitustoiminnan säännöllistä jatkumista tänä maallamme kohtalokkaana aikana.

Asiasta syntyi lyhyt keskustelu, jonka päätyttyä v.v. ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

(Kirjelmä liitteenä tässä pöytäkirjassa)

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja

Puheenjohtaja.

Uuno Rautala

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Ossi Hiltunen

Otto Järvenpää

Sos.-dem. eduskunta-
ryhmä

Pöytäkirjat 1940

Valitsijainryhmän ptk
1940

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 8 p:nä tammikuuta 1940. Kokous alkoi klo 14,30. Saapuvilla olivat: Komu, Kulovaara, Lepistö, Lonkainen, Rantala, Salmenoja, Syrjänen, Tolonen, Welling, Wiik ja Aattela. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Eduskunnan "vanhemman polven" jäsenten tervehdys.

Puheenjohtaja ilmoitti, että hänen puoleensa ovat useat ryhmän jäsenet kääntyneet pyynnöllä, että ainakin v.v. kiinnitettäisiin huomiota siihen, että n.s. eduskunnan vanhemman polven jäsenet ovat rintamalla oleville joukoillemme antaneet eräänlaisen julkilausuman. Kun sen allekirjoittajina on vain osa eduskunnan jäsenistä, tuntuu ulkopuolisista siltä niinkuin toiset edustajat olisivat kieltäytyneet olemasta siinä mukana. Pöytäkirjaan on merkittävä, että kokous lausuu valittelunsa tällaisesta esiintymisestä, koska se osoittaa, että kaikki eivät ole siinä mukana.

Syrjänen: Jos puheenjohtajan mainitsemassa julkilausumassa olisi mukana vain vanhempia edustajia, voisi sen antamisen jotenkuten käsittää. On harjoitettu eräänlaista klikkipeliä. Ehdotti että asia saatettaisiin ryhmän käsiteltäväksi.

Tolonen: Selosti miten tuli kirjoittaneeksi nimensä julkilausuman alle. Sanoi olleensa siinä käsityksessä, että kaikki edustajat kirjoittavat sen alle nimensä, ja että se luetaan rintamalla sotilaille, mutta ei radiossa.

Rantala: Piti turhana nostaa riitaa asiasta.

Welling: Asiasta ei kannata pitää suurta melua.

Aattela: Yhtyi puheenjohtajan esitykseen.

Syrjänen: Ellei asiaa oteta ryhmässä käsiteltäväksi, niin on ryhmälle ainakin ilmoitettava, että se on ollut v.v. käsiteltävänä.

Kulovaara: Kannatti Syrjäsen ehdotusta.

Wiik: Kannatti Syrjäsen ehdotusta. Asia on taitamattomasti hoidettu.

Keskustelun päätyttyä toimitetussa äänestyksessä annettiin neljä ääntä puheenjohtajan ehdotuksen puolesta ja neljä ääntä Syrjäsen ehdotuksen puolesta. Äänten mentyä tasan päätettiin, että asia otetaan loman jälkeen uudelleen v.v. ja, jos tarve vaatii, myös ryhmässä käsiteltäväksi.

2 §.

Ministeri Pekkalan 50-vuotispäivä.

Sen johdosta, että ryhmän entinen monivuotinen puheenjohtaja, ministeri Mauno Pekkala tammikuun 27 p:nä täyttää 50 vuotta, päätettiin toveri Pekkalalle lähettää onnittelu sähke ryhmän puolesta sekä ostaa lahja. Lahjan hankkivat Lehtokoski ja Kuusisto ja sähkeen lähettää sihteeri Aattela.

3 §.

Taloudellisissa vaikeuksissa olevien ryhmän jäsenten avustaminen.

Sen johdosta, että eduskunta tänään hajaantuu kuun loppupäiviin asti kestäväälle palkattomalle lomalle, otettiin käsiteltäväksi taloudellisissa vaikeuksissa olevien ryhmän jäsenten avustamiskysymys.

Puheenjohtaja Salmenoja mainitsi, että puhemies Hakkila on ilmoittanut kääntyneensä takäläisen kruununvoudin puoleen pyynnöllä, että tämä antaisi avustusta sellaisen tarpeessa oleville edustajille, ja että kansliatoimikunta ottaa eduskunnan palattua lomalta asian käsiteltäväkseen.

Lonkainen: Edustajille olisi pitänyt maksaa loma-ajalta palkka. Asiaa on tässä mielessä myöhemminkin käsiteltävä.

Welling: Ei pienillä avustuksilla ole mitään merkitystä. Loma-ajalta olisi pitänyt maksaa palkka. Tämä ei suurta merkitse. Ei pitänyt mukavana sitä, että edustajien pitäisi kääntyä avustuspyyntöin kruununvoudin puoleen, vaikka jonkun edustajan on ehkä sekin tehtävä.

Aattela: Yhtyi Wellingin lausuntoon siinä, etteivät edustajat mielellään mene kruununvoudilta apua hakemaan.

Syrjänen: Kruununvoudin puoleen kääntyminen merkitsee sitä, etteivät edustajat avustuspyyntöjä esittäisikään.

Salmenoja: Lupasi, että hän vielä tänään koettaa saada puhemiesneuvostossa esille edustajain tammikuun palkkaa koskevan asian.

Komu: Yhtyi Wellingin lausuntoon. Pyysi että Salmenoja ottaisi puhemiesneuvostossa esille myöskin eduskunnan virkailijain palkkakysymyksen, heille kuulutaan maksettavan vain puolen kuukauden palkka.

Kulovaara: Asiat olisi pitänyt käsitellä rauhallisesti ja asiallisesti. Ei tällaista hoppua olisi saanut esiintyä kun mitä nyt on ollut. Palkoissa osoitetaan liiallista sairautta.

Wiik: Ei pitänyt mahdollisena sitä, että joku edustaja kääntyy avustuspyyntöillä kruununvoudin puoleen, jos kerta hän on avustuksen tarpeessa.

Keskustelun päätyttyä todettiin v.v. toivomuksen olevan, että edustajille olisi maksettava palkka tammikuun ajalta.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja
Puheenjohtaja.

J. Aattela
Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valio-
kunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumis-
paikassa yhteislyseolla Kauhajoella 30 p:nä tammikuuta 1940.
Saapuvilla olivat: Bryggari, Hakkila, Komu, Kulovaara, Kuusis-
to, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Reinikai-
nen, Salmenoja, Tolonen, Welling, Wiik, Voionmaa ja Aattela se-
kä puoluetoimikunnan edustajana S.-K. Kilpi. Puhetta joh-
ti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela. Kokous alkoi
kello 16.

1 §.

Sotaväen palkkaus.

Keskusteltiin sotaväen palkkauksesta.

Lehtokoski: Joulukuun 13 p:nä annetun asetuksen
perusteella maksetaan nyt armeijassa palveleville reservi-
upseereille ja -aliupseereille kuukausipalkka, mutta soti-
laat saavat vain päivärahan. Heidän perheensä saavat ha-
kea säädettyä avustusta. Asetuksella voimaansaatettu asian-
tila on herättänyt tyytymättömyyttä miehistön ja päällys-
tönkin keskuudessa. Ehdotti että ryhmän taholta käännyt-
täisiin hallituksen puoleen toivomuksella, että e.m. ase-
tusta niin muutettaisiin, että myöskin varsinainen miehis-
tö saatettaisiin kuukausipalkkauksesta osalliseksi.

Bryggari: Tämä ei ole oikea paikka asian käsit-
telylle, sillä se pitäisi käsitellä puolustusasiainvalio-
kunnassa ja asian esittäjänä olisi pitänyt olla joku mei-
käläinen puolustusasiain harrastaja.

Kulovaara: Yhtyi Lehtokosken lausuntoon. Nyt voi-
massaoleva sotaväen palkkaussääntö on herättänyt suurta tyy-
tymättömyyttä armeijassa. Asiaan on saatava korjaus.

Welling: Ihmetteli Bryggarin kylmää suhtautumis-
ta esitettyä asiaa kohtaan. Sosialidemokraattisen ryhmän
on siihen puututtava. Reserviupseereilla ei pitäisi olla
erikoisetuja reservisotamiehiin verraten.

Lehtokoski: Selosti minkä vuoksi on joutunut
asiaan puuttumaan. Kun tänne huomenna saapuu hallituksen

jäseniä, niin voisivat ryhmän valitsevat henkilöt kääntyä asian johdosta heidän puoleensa.

Wiik: Piti hyvänä sitä, että asia on otettu käsiteltäväksi. Asian johdosta ei kuitenkaan pitäisi antaa kiinteitä ohjeita, koska emme tunne valtion rahallista asemaa.

Kuusisto: Asia ei vielä ole valmis päätettäväksi. Siitä voidaan kuitenkin neuvotella hallituksen jäsenten kanssa.

Lepistö: Ymmärsi joulukuun 13 p:nä annetun asetuksen niin, että sen avulla on tahdottu saattaa reserviupseerit ja -aliupseerit samaan asemaan kuin missä aktiiviupseerit ja -aliupseerit ovat. Korotus kyllä tuli yllätyksenä joukoille.

Voionmaa: On tullut valtiolle uusia virkamiehiä, joiden vuoksi asetuksen antaminen on ollut tarpeen. Sotamiesten palkkauksessa on kyllä korjaus tarpeen.

Reinikainen: Ehdotti, että valittaisiin kolme ryhmän jäsentä esittämään v.v. kannan huomena Kauhajoelle saapuville hallituksen jäsenille.

Keskustelun päätyttyä päätettiin valita Salmenoja, Lehtokoski ja O. Peltonen esittämään huomena Kauhajoelle saapuville hallituksen jäsenille nyt käsiteltävänä olleen asian ja neuvottelemaan heidän kanssaan siitä, mitä asian korjaamiseksi olisi tehtävä.

2 §.

Pekkalahja.

Puheenjohtaja ilmoitti, että 8 p:nä tammiukuuta 1940 pidetyssä v.v. kokouksessa päätettiin toveri Pekkalalle antaa ryhmän puolesta lahja hänen täyttäessään 50 vuotta, ja että hän ja Lehtokoski ovat sittemmin tällaisen lahjan hankineet ja perille toimittaneet sekä että lahja maksoi 945 markkaa.

Toimenpide hyväksyttiin.

Aattela: Ilmoitti, että hän e.m. v.v.

kokouksen päätöksen perusteella yritti Kannuksen asemalta lähettää sähkeen ryhmän nimessä tov. Pekkalalle, mutta että nykyisin voimassaolevien säännösten perusteella sähkettä ei toimitettu perille. Se lähetettiin kyllä Kannuksesta Kokkolaan, mutta sieltä ilmoitettiin, että sitä ei voida toimittaa perille.

Asia merkittiin.

3 §.

Eduskunnan istuntopaikka.

Keskusteltiin eduskunnan kokoontumispaikasta.

Hakkila: Ilmoitti, että edustaja Virkkunen on jättänyt eduskunnalle kirjelmän, jossa ehdotetaan, että eduskunta siirtyisi takaisin Helsinkiin istuntojaan pitämään. Asiasta olisi neuvoteltava hallituksen jäsenten kanssa.

Reinikainen: Oli myöskin sitä mieltä, että asiasta olisi neuvoteltava hallituksen jäsenten kanssa.

Komu: Virkkusen esityksiin on yleensä suhtauduttava varovasti. Asiasta on kuitenkin ministerien kanssa neuvoteltava.

Bryggari: Ei Kauhajoki ole turvallinen paikka. Ei vielääkään ole myöhäistä ryhtyä rakentamaan eduskuntaa varten pommisuoja.

Welling: Kauhajoki on turvaton paikka. Piti Helsinkiin siirtymistä välttämättömänä. Siellä ollessa on yhteys hallituksen kanssa aina mahdollinen.

Kulovaara: Turvallisuus ja käytännöllisyys puhuvat Helsinkiin muuttamisen puolesta.

Wiik: Puhui Helsinkiin siirtymisen puolesta. Eduskunnan istuntoja voitaisiin esim. pitää Kirjan talossa, sillä sen välittömässä läheisyydessä on kestävä pommisuoja.

Linna: Puhui myös Helsinkiin siirtymisen puolesta.

Hakkila: Huomautti siitä, ettei kukaan tiennyt ennen joulukuun alkua ryhtyä pommisuoja rakentamaan. Täällä ollessamme meillä on ollut hyvä onni. Sanoi tuntevansa syvää huolta edustajien turvallisuuden suhteen. Tähdensi vielä hallituksen jäsenten kanssa neuvottelemisen tärkeyttä ennen päätöksen tekemistä.

Voionmaa: Eduskunnan tänne siirtyminen
oli ymmärrettävä toimenpide. Piti Helsinkiin
siirtymistä suotavana.

Keskustelun päätyttyä todettiin, että
v.v. on Helsinkiin siirtymisen kannalla. Tä-
män ottanevat huomioon ne, jotka asiasta neu-
vottelevat hallituksen jäsenten kanssa.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja

Puheenjohtaja.

U. Aattela

Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauhajoella 1 p:nä helmikuuta 1940. Kokous alkoi klo 9,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Rantala, Reinikainen, Räsänen, Salmenoja, Tolonen, Welling, Wiik ja Aattela sekä puolue-toimikunnan edustajana S.K. Kilpi. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan konseptin kirjoitti Lonkainen ja puhtaaksikirjoituksen toimitti Aattela.

1 §.

Puhemiehen ja varapuhemiesten valitseminen.

Ryhmäkokoukselle päätettiin ehdottaa, että ryhmä kannattaisi valittavaksi eduskunnan puhemieheksi entisen puhemiehen, ryhmän jäsenen Hakkilan, sekä ensimmäiseksi varapuhemieheksi niinikään entisen ensimmäisen varapuhemiehen Kallioikosken ja toiseksi varapuhemieheksi samoin entisen toisen varapuhemiehen Linkomiehen.

2 §.

Jäsenen valinta eduskunnan kansliatoimikuntaan.

Ryhmäkokoukselle päätettiin ehdottaa, että jäseneksi eduskunnan kansliatoimikuntaan valittaisiin entinen jäsen Kuusisto.

3 §.

Ryhmän valmistavan valiokunnan kokoonpano.

Keskusteltiin valmistavan valiokunnan kokoonpanosta. Asia jätettiin ehdotusta tekemättä ryhmäkokouksen päätettäväksi.

4 §.

IKL:n edustus valiokunnissa.

Puheenjohtaja ilmoitti IKL:n haluavan jäsenensä erinäisiin valiokuntiin. Totesi, että asia on porvarillisten ryhmien keskenään hoidettava, koska meidän ryhmällämme on vain se määrä valiokuntapaikkoja, mikä sille voimasuhteemme perusteella kuuluu. Asia ei anna aiheutta toimenpiteisiin ryhmän taholta.

Eduskunnan kokoontumispaikka.

Keskusteltiin jälleen eduskunnan kokoontumispaikasta.

Räsänen: Virkkunen tekee eduskunnalle kiinteän ehdotuksen eduskunnan siirtymisestä takaisin Helsinkiin. Ryhmän olisi asetettava tälle kannalle.

Wiik: Oli sitä mieltä, että asia on, jo eduskunnan jäsenten keskuudessa päätetty siten, että eduskunta siirtyy takaisin Helsinkiin.

Reinikainen: Oli sitä mieltä, että asiaa on vielä harkittava, koska sillä on toinenkin puolensa. Jos hallitus pitää siirtymistä tarpeellisena ja katsoo sen nykyoloissa käyvän päinsä, niin Helsinkiin voidaan mennä.

Peltonen, O.: Yhtyi edelliseen lausuntoon.

Bryggari: Toveri Wiik tulkitsi edustajain ja ryhmän v.v. kannan aivan oikein. Eduskunta voidaan Helsingissä suojata, jos tahdotaan. Se olisi valtiovallan velvollisuus myös yleisen turvallisuuden kannalta.

Welling: Jos tämä asia vielä myöhemmin tulee esille, on siitä nyt turhaa keskustella. Valmistavan valiokunnan olisi pysyttävä aikaisemmin omaksumallaan kannalla. Helsinki on parhaiten suojattu paikka. Eduskuntatyön kannalta on välttämätöntä siirtyä Helsinkiin. Tämä on välttämätöntä myöskin eduskunnan arvovallan säilyttämisen vuoksi.

Räsänen: Yhtyi Wellingin lausuntoon. Aloitteiden tekeminenkin on täällä vaikeata. Niukkasen kanta on hyvin ymmärrettävä.

Linna: Yhtyi edellisiin.

Lepistö: Eduskunnan muuttaminen tänne ei ollut aivan oikea teko. Myöhemmin on käsitys muuttunut. On tehtävä selväksi, että Helsingissä voi oleminen olla tukalampaa kuin täällä. Kestävätkö sitä terveydeltään heikot edustajat. Jos täältä muutetaan pois, on uuden istuntopaikan määrittäminen suoritettava tarkan harkinnan perusteella.

Rantala: Yhtyi Wellingin lausuntoon. Täällä ei ole turvallisempi olla.

Syrjänen: Sosialidemokraattinen puolue on tehnyt suuren työn eduskunnan arvovallan säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. Tämä arvovalta on säilytettävä edelleenkin. Helsingissä on eduskunnan työlle edellytyksiä.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että v.v. on 30.1.-40 omaksumallaan kannalla, jonka mukaan eduskunnan olisi siirryttävä Helsinkiin.

Tilanneselostuksen saaminen.

Lehtokoski: Tiedusteli onko odotettavissa, että hallituksen taholta annetaan eduskunnan jäsenille tilanneselostus.

Salmenoja: Ilmoitti päämajan tilannetiedoituksen olevan odotettavissa.

Linna: Sanoi saaneensa tietää, että puolustusministeri Niukkanen on halukas antamaan selostuksensa vain supistetuille eduskunnan eri ryhmien väliselle delegaatiolle. Selostus olisi annettava ainakin ryhmien valtuuskunnille.

Reinikainen: Ryhmän puheenjohtajan on vaadittava, että eduskunnan jäsenille annetaan hallituksen taholta tilanneselostus. Niukkasen selostuksesta ei paljoakaan kostuta. Selostusta antamaan olisi saatava pää- tai ulkoministeri.

Kulovaara: Yhtyi Reinikaiseen.

Keskustelun päätyttyä v.v. yhtyi Reinikaisen esitykseen.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja
Puheenjohtaja.

Heikki Penttilä
Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin eduskunnan kokoontumispaikassa yhteislyseolla Kauha-joella 1 p:nä helmikuuta 1940. Kokous alkoi klo 10. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Fagerholm, Karjalainen, Pekkala, Salovaara ja Tanner. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Ryhmän toimitsijain valitseminen.

Ryhmän ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti entinen puheenjohtaja Salmenoja ja toiseksi puheenjohtajaksi niinikään yksimielisesti entinen puheenjohtaja Reinikainen.

Ryhmän ensimmäiseksi sihteeriksi valittiin yksimielisesti entinen sihteeri Aattela ja toiseksi sihteeriksi niinikään yksimielisesti entinen sihteeri Lonkainen.

Ryhmän taloudenhoitajaksi valittiin yksimielisesti entinen taloudenhoitaja Kuusisto.

2 §.

Ryhmän valmistavan valiokunnan kokoonpano.

Ryhmän sääntöjen 5 §:n perusteella valittiin valmistavan valiokunnan jäseniksi Hakkila, Voionmaa ja Lehtokoski. Lisäksi valitsee jokainen meikäläinen valiokuntaryhmä edustajansa valmistavaan valiokuntaan.

3 §.

Puhemiehen ja varapuhemiesten valinta.

Päätettiin v.v. ehdotuksen mukaisesti, että ryhmä kannattaa eduskunnan puhemieheksi valittavaksi entisen puhemiehen Hakkilan, sekä ensimmäiseksi varapuhemieheksi entisen ensimmäisen varapuhemiehen Kalliokosken ja toiseksi varapuhemieheksi entisen toisen varapuhemiehen Linkomiehen.

4 §.

Jäsenen valinta eduskunnan kansaliatoimikuntaan.

Päätettiin v.v. ehdotuksen mukaisesti, että jä-

seneksi eduskunnan kansliatoimikuntaan ehdotetaan
valittavaksi entinen jäsen Kuusisto.

5 §.

IKL:n edustus valiokunnissa.

Puheenjohtaja ilmoitti IKL:n haluavan jäsenen-
sä erimäisiin valiokuntiin. Totesi, että asia on por-
varillisten ryhmien hoidettava, koska meidän ryhmäl-
lämme on vain se määrä valiokuntapaikkoja, mikä sille
voimasuhteemme perusteella kuuluu. Päätettiin v.v.
omaksuman kannan mukaisesti, että ryhmä ei vastusta
sitä, että IKL:n eduskuntaryhmän jäsenet saavat valio-
kuntapaikkoja, mutta että asia ei anna aihetta toi-
menpiteisiin ryhmän taholta.

6 §.

Ryhmän jäsenmaksun suuruus.

Määrättiin ryhmän jäsenmaksu entisen suurui-
seksi, siis 50 markaksi kuukaudelta.

V a k u u d e k s i :

P. Salmijoki
Puheenjohtaja.

Urho Rattela
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Jussi Raatikainen Kari Huuhtanen

Pöytäkirja
=====

tehty Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksessa, joka pidettiin eduskunnan istuntosalissa Kauhajoella 2 p:nä helmikuuta 1940. Toimitetussa nimenhuudossa todettiin kokouksesta olevan poissa seuraavat ryhmän jäsenet: Aattela, Andersson G. Eskola, Fagerholm, Hakkila, Kajala, Karjalainen, Malkamäki, Perho, Raunio, Salovaara, ~~Svento~~, Tanner ja Turkka. Kokouksessa johti puhetta ryhmän varsinainen puheenjohtaja Salmenoja ja pöytäkirjan laati Lonkainen,

1 §.

Valiokuntapaikat.

Otettiin käsiteltäväksi ehdokkaiden asettaminen eduskunnan valiokuntien ja tarkistajain vaalia varten. Ryhmän valmisteluvaliokunta oli tehnyt ehdotuksen, jossa eri valiokuntiin ja tarkistajiksi oli asetettu ~~23~~ ryhmän jäsenet seuraavasti:

Suureen valiokuntaan

Kulovaara,
Mäkeläinen,
Kuittinen,
Erich,
Ampuja,
Velling,
Malmivuori,
Metsäranta,
Halonen T.
Jokinen,
Kupari,
Raatikainen U.
Kekäläinen,
Lindqvist,
Kettunen,
Turunen,
Andersson K.
Peltonen M.H. ja
Sundström.

Varalle

Andersson G.
Väisänen,
Pyy,
Rääriäinen,
Perho,
Rydberg ja
Lonkainen.

Valmisteluvaliokunnan ehdotus suuren valiokunnan jäsen-
ten vaalia varten hyväksyttiin keskustelutta.

Perustuslakivaliokuntaan

Wiik,
Kilpi,
Koponen,
Toivonen,
Lonkainen,
Tervo ja
Lumme.

Varalle

Kivisalo,
Kulovaara ja
Malkamäki.

Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Lakivaliokuntaan

Erich,
Hakala,
Komu,
Huotari,
Rämäläinen,
Malmivuori ja
Lehtonen A.

Varalle

Kettunen,
Jokinen ja
Räisänen.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Ulkoasiainvaliokuntaan

Voionmaa,
Reinikainen,
Svento,
Salmenoja,
Räisänen,
Sillanpää ja
Huotari.

Varalle

Wiik,
Komu ja
Kilpi.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen johdosta syntyi keskus-
telu. ~~xxxx~~

Tryggari huomautti, että ryhmän aikaisemman päätöksen perusteella, jolla Svento erotettiin ryhmän jäsenyydestä, ei olisi erotettua jäsentä ryhmän puolesta asetettava valiokunnan jäsenehdokkaaksi. Puhuja ilmoitti tietävänsä, että Svento oli kirjelmällä kiistänyt ryhmän tekemän päätöksen laillisuuden ja sen vuoksi olisi ryhmän ensiksi asia loppuun käsiteltävä ja todettava onko Svento ryhmän jäsen vai eikö. Puhuja ehdotti, että Sventon nimi poistettaisiin ulkoasiainvaliokunnan ehdokaslistalta.

Hiltunen hyväksyi valmisteluvaliokunnan ehdotuksen. Puhujan mielestä ei vallitsevissa oloissa pitäisi olla leppymätön. Svento on pitkän ajan ollut ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä, joten hänen poistamisensa ehdokaslistalta herättäisi ryhmän ulkopuolella kiusallista huomiota.

Wiik tiedusteli miksi Sundström on poistettu ulkoasiainvaliokunnan jäsenehdokkaiden joukosta.

Räisänen kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta ja huomautti, että ryhmän ~~sz~~ päätös, jolla Svento erotettiin ryhmän jäsenyydestä, on epäselvä. Ei ole syytä nykyisenä aikana kylvää mielenkatkeruutta. Svento on valiokunnassa hoitanut tehtävänsä moitteettomasti. Puhuja oli myös sitä mieltä, että Sundströmin valiokuntajäsenyys olisi säilytettävä.

Kuusisto oli sitä mieltä, että ryhmän erottamispäätös Sventoon nähden on tulkinnanvarainen asia. Se ei ole kiistattoman selvä. Se ei kuitenkaan nyt käsiteltävänä olevaan asiaan vaikuta.

Lehtokoski: Olen ollut sitä mieltä, ettei Sventoa olisi ollut ryh-

mästä erotettava. Oli sitä mieltä, että hänet säilytetään ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä. Mitä tulee siihen, että Svento on kirjelmällä kääntynyt ryhmän puoleen, on se asia käsiteltävä erikseen.

Pyy piti Sventoa sopimattomana ryhmän ehdokkaaksi valiokuntaan, koska hän pitää itseään eristettynä eikä käy edes ryhmän kokouksissa. Kannatti Bryggarin tekemää ehdotusta.

Kulovaara: Svento olisi eduskunnassa käyttämänsä puhevuoron johdosta pitänyt erottaa ryhmästä, mutta hän ei sääntöjen mukaan tullut erotetuksi. Ryhmän päätös olisi korjattava. Kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta valiokunnan kokoonpanoon nähden.

Lepistö huomautti, että on selvittämättä onko Sventon ryhmästä erottamispäätös laillinen. Siihen olisi itsellään asianomaisella ollut tilaisuus m.m. sovintolautakuntaa käyttäen. Sventolle olisi terveellistä joutua sivuutetuksi valiokuntaa valittaessa ettei hän katselisi ryhmää ylhäisestä eristyneisyydestään. Ehdotti, että ehdotus ulkoasiainvaliokunnan jäsenten osalta palautettaisiin takaisin valmisteluvaliokuntaan uuden ehdotuksen tekemistä varten. Puhuja oli sitä mieltä, että myös Wiikin osalta olisi valmisteluvaliokunnan ehdotus tarkistettava.

Ampuja oli sitä mieltä, että jo henkilökohtaisista syistä olisi Svento jätettävä tuomitsematta tällä kertaa. Kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Voionmaa: Erottamispäätöksestä riippumatta voi ryhmä valita Sventon valiokunnan jäseneksi. Mitä tulee Wiikin ~~nnex~~ tiedusteluun Sundströmin jännydestä poistamiseen on sen johdosta sanottava, että hallitus on vaatinut luottamuksellisuutta valiokunnalta. Siksi on katsottu sopivaksi saada sinne mukaan ryhmän puheenjohtaja.

Kupari kannatti Bryggarin ehdotusta. Svento ei ole rikkomuksensa jälkeen lähestynyt ryhmää toverina. Kun rangaistuksesta ei ole ollut hyötyä, ei sitä ole peruutettava.

Kilpi oli sitä mieltä, että ulkoasiainvaliokunnan aikaisempi kokoonpano on ollut merkillinen. Puolueen oppositio on siellä ollut liian voimakas. Kannatti Lepistön ehdotusta ja vaati, että myös Wiik ja Räisänen ~~elix~~ poistetaan valiokunnan jäsen ehdokkaiden joukosta, perustellen vaatimustaan erinäisillä viittauksilla asianomaisten kannanottoihin.

Bryggari yhtyi ehdotukseen, että asia palautetaan takaisin valmisteluvaliokuntaan. Sventon asia on ensin loppuun käsiteltävä.

Velling piti ryhmän päätöstä Sventon erottamisesta laillisena. Päätöksestä ei asianomainen ole sovintolautakuntaan vedonnut, eikä halunut sopia ryhmän kanssa. Mutta Svento on poliittisesti luotettava ja siksi hänet

voidaan valita ulkoasiainvaliokuntaan.

Wiik kiitti Voionmaata siitä ilmoituksesta, että valiokunnan on nautittava hallituksen luottamusta. Asiannan pitäisi olla päinvastoin. Puhuja ihmetteli, että Sundström poistetaan ulkoasiainvaliokunnasta. Hän on arvostelevalla kannalla nykyiseen ulkopoliittikkaan nähden. Siihen on puhujan mielestä aihetta. Puhuja polemisi Lepistön ja Kilven puhevuoroja vastaan.

Tolonen kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Kivisalo kannatti ehdotusta asian lähettämistä Sventon osalta valmistavaan valiokuntaan.

Koponen kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Peltonen M.H. ilmoitti ei olevansa varma onko tapaus Svento ihan selvä. Asia on paisutettu tarpeettomasti liian suureksi. Yhtyi Bryggarin ehdotukseen, että Svento on valiokunnan jäsenlistalta poistettava. Ryhmän on ensiksi saatava selvyys omasta päätöksestään. Jos Svento ei ole ryhmän jäsen, ei häntä ole valiokuntaan valittava. Kannatti asian palauttamista valmisteluvaliokuntaan.

Reipikainen valitti, että ryhmä tällöisenä aikana kuluttaa sellaisesta kuin Sventon asiasta näin paljon aikaa. Asiaa ei ole palautettava valmistavaan valiokuntaan, koska me voimme valita valiokuntaan jäsenen vaikkapa ryhmän ulkopuoleltakin. Mitä tulee Sundströmin poistamiseen ehdokaslistalta, on se tapahtunut siksi, että saataisiin sinne ryhmän puheenjohtaja samalla tavalla kuin aikoinaan oli siellä Pekkala.

Ruusisto ei pitänyt ryhmän Sventon erottamispäätöstä sääntöjen mukaan syntyneenä. Mutta tämä asia on erillinen, eikä estä valitsemasta Sventoa ulkoasiainvaliokuntaan.

Kääriäinen kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Sillanpää oli sitä mieltä, että ryhmälle olisi nolo juttu erottaa Svento ulkoasiainvaliokunnasta nykyoloissa. Kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Erich, Andersson K., Linna ja Jokinen kannattivat valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Keskustelun päätyttyä tähän äänestettiin ensiksi Lepistön ehdotuksesta asian palauttamisesta takaisin valmisteluvaliokuntaan uuden ehdotuksen tekemistä varten. Äänestyksessä annettiin Lepistön ehdotuksen puolesta 26 ja asian käsittelyn jatkamisen puolesta 30 ääntä, joten Lepistön ehdotus tuli hylätyksi.

Tämän jälkeen äänestettiin Bryggarin ehdotuksesta, jonka mukaan Svento olisi poistettava valiokunnan ehdokaslistalta. Koeäänestyksessä, joka suoritettiin käsien nostamisella, hyväksyttiin valmisteluvaliokunnan ehdotus, joten Bryggarin ehdotus tuli hylätyksi.

Vielä äänestettiin Wiikin ehdotuksesta Sundströmin ehdokkuuden säilyttämisestä. Äänestyksessä annettiin Wiikin ehdotuksen puolesta vain 4 ääntä, kaikkien muiden ollessa valmisteluvaliokunnan ehdotuksen kannalla.

Näin ollen ulkoasiainvaliokunnan varsinaisiksi jäseniksi tulivat hyväksytyiksi valmisteluvaliokunnan ehdottamat ryhmän jäsenet.

Valiokunnan varajäsenten kohdalla ehdotti Lepistö, että valmisteluvaliokunnan ehdotukseen tehtäisiin sellainen muutos, että Wiikin tilalle valittaisiin Hakala.

Lepistön ehdotus hyväksyttiin 28 äänellä 13 vastaan.

Valtiovarainvaliokuntaan

Salmenoja,

Lehtokoski,

Rantala,

Kuusisto,

Aattela,

Velling,

Hiltunen,

Turkia ja

Bryggari.

Varalle

Paasonen,

Peltonen O.

Lepistö ja

Raatikainen J.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pankkivaliokuntaan

Rantala,

Hämäläinen,

Väisänen,

Sundström,

Kupari ja

Nokelainen.

Varalle

Aattela,

Tpivonen ja

Kettunen.

Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Talousvaliokuntaan

Reinikainen,

Lumme,

Penttala,

Tolonen,

Metsäranta,

Aarniokoski ja

Kuittinen.

Varalle

Raunio,

Lehtokoski ja

Juutilainen.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Laki- ja talousvaliokuntaan

Linna,

Kajala,

Pyy,

Kujala,

Kääriäinen,

Venman,

Pitkäsilta ja

Salmela-Järvinen.

Varalle

Kivisalo,

Mäkeläinen ja

Jokinen.

Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Sivistysvaliokuntaan

Kilpi,

Syrjänen,

Malkamäki,

Virtanen,

Salmela-Järvinen,

Rydberg ja
Juutilainen.

Varalle

Turunen,
Andersson K. ja
Lonkainen.

Ehdotus hyväksyttiin.
Maatalousvaliokuntaan

Eskola,
Lepistö,
Halonen T.
Mustasilta,
Koivulahti-Lehto,
Simonen ja
Kämäräinen V.H.

Varalle

Pyy,
Tolonen ja
Mäkeläinen.

Ehdotus hyväksyttiin.

Työväenasiaivaliokuntaan

Ampuja,
Hiilelä,
Bryggari,
Turkka,
Andersson G.
Lindström,
Perho ja
Peltonen M.H.

Varalle

Lindqvist,
Kekäläinen ja
Sillanpää.

Ehdotus hyväksyttiin.

Kululaitosvaliokuntaan

Kulovaara,
Linna,
Penttala,

Väisänen,
Peltonen O.
Sinisalo ja
Paasonen.

Varalle

Hiltunen,
Syrjänen ja
Koivulahti-Lehto.

Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Puolustusasiainvaliokuntaan

Peltonen O.
Hiltunen,
Aattela,
Lindqvist,
Kivisalo,
Raatikainen J. ja
Raunio.

Varalle

Jokinen,
Kekäläinen ja ~~Kekäläinen~~
Nokelainen.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

2 §.

Tämän jälkeen otettiin käsiteltäväksi eduskunnan tarkistajain
vaalia varten asetettavien ryhmän jäsenten valitseminen. Valmisteluvalio-
kunta oli ehdottanut, että tarkistajiksi valittaisiin edelleen Lonkainen
ja hänen varamieheksensä Komu, sekä Väisänen ja hänen varatarkistajakseen
Huotari. Valmistavan valiokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

V a k u u d e k s i:

P. Salmenoja
puheenjohtaja

Juri Loukainen
sihteeri.

Tarkistettu:

K. Salonen

Lindqvist

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ruokasalissa eduskuntatalossa 29 p:nä helmikuuta 1940. Kokous alkoi klo 19. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Aarniokoski, Ampuja, Eskola, Hakala, Hakkila, Halonen, Hiilelä, Hämäläinen, Jokinen, Kajala, Karjalainen, Kettunen, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Kujala, Kuusisto, Lindqvist, Lumme, Malkamäki, Mustasilta, Paasonen, Peltonen, O., Penttala, Perho, Pitkäsilta, Raunio, Simonen, Sinisalo, Syrjänen, Tervo, Toivonen, Turkka, Wenman, Wirtanen ja Väisänen. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Rauhan aikaansaaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän kannan määrittäminen rauhan aikaansaamisesta koskevassa asiassa.

Tanner: Asia, jonka teille nyt tulen esittelemään ei ole hauska. Suomen armeija on taistellut urhoollisesti. Olemme myös ulkomailta saaneet yhtä ja toista koneellista apua. Suuri osa valtioneuvoston työstä on kulunut avun hankkimiseen. On myös oltu puuhassa ulkomaisten joukkojen avuksi saamisesta. On pidetty selvänä, että tämä olisi lähinnä Ruotsin velvollisuus. Sieltä on kyllä tullutkin jokin määrä vapaaehtoisia. Ensimmäiset vapaaehtoiset voitiin lähettää rintamalle vasta toissapäivänä, koska ne oli täällä ensin koulutettava. Tämä vapaaehtoinen apu ei ole kovin merkittävä. Ruotsilta pyydettiin valmiita joukko-osastoja, jotka vapaaehtoisina olisivat liittyneet Suomen armeijaan. Ruotsi kieltäytyi tästä. Tällä Suomi kaadettiin. Tämän jälkeen on ollut puhetta tämän tapaisen avun saamisesta länsivalloilta. Aloite on tullut siltä taholta. Länsivallat ovat luvanneetkin apua. Kyseessä ei olisi kuitenkaan kovin suuri määrä miehiä, mutta heillä olisi hyvät aseet. Tulee eteen kysymys minkä kautta nämä joukot maahamme tuotaisiin. Niiden tuominen Petsamon kautta ei ole mahdollinen. Skandinavian maat taasen eivät laske joukkoja marssimaan alueensa lävitse. Jäämme siis yksin. Nyt meille tarjoutuu tilaisuus rauhan tekemiseen Neuvostoliiton kanssa. Neuvostoliiton vaatimukset ovat hyvin raskaat. Ne ovat pääkohdittain seuraavat: 1) Hankoniemi olisi vuokrattava laivastotukikohdaksi. 2) Karjalan kannas olisi luovutettava kokonaan, myöskin Viipuri. 3) Laatokan pohjoispuolelta huomattava alue niin että Sortavalakin

joutuisi luovutettavaksi. Venäläiseltä taholta on ilmoitettu, että ellei näitä ehtoja hyväksytä tulevat he myöhemmin lisäämään vaatimuksiaan. Vastaus on annettava kahden päivän kuluessa. Valtioneuvostossa on tultu siihen käsitykseen, että jos sotaa vielä jatketaan, niin siinä yksin kun olemme jääneet lopuksi kuitenkin hävitään, joten on edullisempaa suostua Neuvostoliiton vaatimuksiin ja pyrkiä rauhaan, vaikka hinta onkin näin raskas. Ennenkuin lopullinen päätös on tehty, on asetettu yhteyteen sotilasjohdon kanssa ja sen taholta on ilmoitettu, että se ei voi vastata rintamien säilymisestä.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta, joka on myös asiaa käsitellyt, on tänään yhtä jäsentään lukuunottamatta asettunut hallituksen kannalle.

Jos rauha tehdään edellä esitetyn suunnitelman perusteella, menettää noin kymmenesosa maan väestöstä vakinaisen asuinsijansa. Toivon, että asia säilyisi ryhmän jäsenten tiedossa.

Reinikainen: Ryhmä ei ole koskaan ollut näin vakavan kysymyksen edessä. Selosti niitä olosuhteita, jotka vallitsivat silloin kun neuvottelut Neuvostoliiton kanssa keskeytyivät. Olemme nyt kuulleet, ettei meillä ole mitään mahdollisuuksia jatkaa sotaa. Ei myöskään näytä mahdolliselta, että Venäjällä syntyisi vallankumous. Kosketteli tämän jälkeen avunsaantikysymystä. Valtioruumis on pelastettava. On pyrittävä rauhaan niin kauan kun kunia on jäljellä. Myös sotilasjohdon kanta on otettava huomioon. Kansamme on tässäkin asiassa pysyttävä yksimielisenä.

Voionmaa: Selosti ulkoasiainvaliokunnan kantaa. Valiokunnassa tehtiin ulkoministerille useita kysymyksiä. Tarkastettiin mahdollisuuksia sodan jatkamiseen. Nyt on todettava, että Karjalan kannas ei pitänyt, kuten vakuutettiin ja luultiin; että ulkomaista apua ei saada; että tuotantoelämä tyrehtyy ja kansa nälkiintyy, jos sotaa edelleen jatketaan. Kansa on myöskin hermostunut jatkuvien asepalvelukseen kutsumisien johdosta. Sodalla on voitettu ainakin se, että on näytetty olevamme luja kansa. Hallituksen kanta on hyväksyttävä. Tähdensi yksimielisyyden merkitystä tässä asiassa.

Kuittinen: Työväenluokka ei ole tahtonut sotaa. On valittavana kaksi tietä: tehdäkös rauha luovuttamalla maata, vai jatketaanko sotaa tuhoamalla koko kansa. Yhtyi hallituksen kantaan.

Lehtonen: Asiasta voi syntyä kuuma keskustelu, jos ryhtymään syyttelemään toisia siitä, mitä viime syksynä jätettiin tekemättä. Se on tässä yhteydessä kuitenkin tarpeetonta. Rauha on tehtävä niillä ehdoilla kun saadaan. Rajat eivät ehkä aina säily samanlaisena.

Aattela: Toveri Tannerin ja toveri Voionmaan esittämät näkökohdat ovat niin vakuuttavia, että toisella kannalla olemiseen ei ole riittävää pohjaa. Nyt ei ole aika kiistellä siitä mitä on tehty tai tekemättä jätetty, sellaisesta kun ei missään tapauksessa nyt enää ole mitään hyötyä.

Kulovaara: Yhtyi hallituksen kantaan.

Bryggari: Oli hallituksen kannalla. Huomautti, että oli jo syksyllä ollut rauhan säilyttämisen kannalla.

Hiltunen: Menetykset ovat suuret, mutta rauha on tehtävä.

Malmivuori: Ehkä yhtenä syynä siihen, että on jouduttu siihen missä nyt ollaan, oli se, että maassamme yliarvioitiin omaa mahtiamme ja aliarvioitiin Venäjän sotilallista voimaa. Oli hallituksen kannalla.

Peltonen, M.: Selosti syksyistä kantaansa. Nahka on myytävä niin kalliista kuin suinkin. Pelkäsi, että sisäpoliittinen tilanne ei kestä rauhaa. Voiko hallitus hoitaa sisäisen järjestyksen säilymisen? Onko tällä maalla sellaista ystävää, joka sitä auttaa jälleenrakennustyössä? Sanoi ettei uskalla äänestää tällaisen rauhan puolesta. Koetan olla niin lojaalinen etten äänestä vastaan.

Turkia: Olemme nyt joutuneet kylmän tosiasian eteen. Kun Neuvostoliitto nyt antaa meille jonkinlaisen rauhan, on siihen mentävä, vaikka se raskaaltakin tuntuu. Ehkä tulee vielä toinenkin aika, jolloin raja voidaan käydä uudelleen.

Welling: Sanoi kuuluneensa niihin, jotka hyväksyivät sen mitä syksyllä tehtiin, koska hänen mielestään silloin ei ollut muuta mahdollisuutta. Suomen kansa on urhoollisesti puolustanut vapauttaan, ei ole tälle kansalle häpeäksi, jos nyt tehdään rauha.

Lepistö: Olisi ollut kiintoisaa saada tämän asian yhteydessä

rintamaa koskeva tilanneselostus. Täytyy luottaa hallitukseen, ei ole muuta mahdollisuutta. Demokratiamme joutuu nyt tulikokeeseen. Rintamalla olleissa voi ilmetä katkerutta. Rauhan teon jälkeen ei maamme ulkopoliittinen asema suurestikaan eroa Baltian-maiden asemasta.

Nokelainen: Syyttelijöitä kyllä on. Sota on kuitenkin saatava loppumaan niin pian kuin mahdollista.

Linna: Taloutemme joutuu yhä vakavammin kärsimään
mitä kauemmin sota jatkuu. Oli hallituksen kannalla.

Lehtokoski: Yhtyi hallituksen kantaan. Rintamalla on paljon sellaisia nuoria miehiä, jotka eivät ole päässeet kertaakaan kunnollisesti lepäämään.

Erich: Yhtyi Reinikaisen lausuntoon. Hallituksessa olevat toverimme ovat tehneet kaiken mahdollisen tässä asiassa. Kun тов. Tanner on ulkoministerinä, niin voimme luottaa hallituksen kantaan tässä asiassa. Tulevaisuus voi muuttaa nyt syntyvän olotilan. Kysyi onko mahdollista saada jonkinlainen välirauha rauhanneuvottelujen ajaksi.

Sillanpää: Puhui kotirintaman kestävydestä. Oli hallituksen kannalla.

Kääriäinen: On yhdyttävä hallituksen kantaan. Kansamme on taistellut rehellisesti. Mikä meiltä väkisten viedään ei ole meidän häpeämme.

Tanner: Sota on aina tavaton koettelemus kansalle. Ei olisi odottanut sellaista pessimismiä, mikä eräissä puheenvuoroissa on ilmennyt. Ei Suomi mennyt sotaan, siihen jouduttiin. Jos olisi luultu, että sotaan joudutaan, olisi hankittu lupauksia ulkomaisesta avusta sekä aseita. Kun Neuvostoliitto syksyllä esitti vaatimuksensa, niin uskoiko kukaan, että ne olisi eduskunnassa ja kansan keskuudessa hyväksytty. Muistutti mieliin, miten yleensä oltiin raivostuneita sen johdosta, että pienet valtiot joutuivat hyväksymään suurten taholta tehdyt vaatimukset. Suomi on näyttänyt tien. Meidän vikamme ei ole, että suuri maailma ei ole meitä riittävästi tukenut. On huomattava ero sillä annetaanko maata vapaaehtoisesti vaiko väkivaltaisen toimenpiteen pakoituksesta. Väkivaltaisesti menetetty voidaan joskus saada takaisin. Tieto rauhasta voi vaikuttaa

kansaan pommin tavoin. Yleensä on uskottu, että me olemme sodassa olleet voittajina. Myöhemmin kuitenkin kansa tulee tyytyväiseksi. Me olemme voittaneet sisäpoliittisella rintamalla. Kukaan ei tule meitä syyttämään vuoden 1918 tapausten johdosta. Eri ryhmät suhtautuvat nyt toisiinsa paremmin kuin ennen. Taloudellisesti on menetyksemme, niin raskas kuin se onkin, kuitenkin sellainen, että voimme sen, jos saamme elää 20 rauhan vuotta, kokonaan korjata. Sen jälkeen voi taas uusi kukoistuskauti päästä alkuun. Joku kysyi saadaanko luottoa jälleenrakennustyötä varten. Ruotsin kunniaksi on sanottava, että he ovat valmiit kaikkensa antamaan. Huomautti tämän jälkeen suurvaltojen omaksumasta asenteesta pieniin valtoihin nähden. Suurvalloissa ei ole tahdottu myöntää pienille valtioille täysiä suvereenisia oikeuksia. Suurvaltojen välisen sodan aikana pienet puolueettomat vallat ovat vaikeassa asemassa. Niiden "sieluista" taistellaan. Voidaksemme vastustaa kaikkia orjuutuspyrkimyksiä tulee meidän säilyttää kuntomme. Paljon saattaa olla edessä ennenkuin kaikki päättyy. Edellytti, että rauhanneuvottelujen alettua aseet lepäävät.

Puheenjohtaja Salmenoja, keskustelun tähän päättyessä,
kiitti toveri Tanneria selostuksen johdosta.

Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, ettei kukaan ole vastustanut hallituksen kannan hyväksymistä. Tiedusteli vielä haluaako kukaan sitä vastustaa. Kun eriävää mielipidettä ei ilmoitettu totesi puheenjohtaja, että ryhmä on yksimielisesti hyväksynyt hallituksen kannan.

Puheenjohtaja huomautti vielä, että nyt käsiteltyä asiaa ei saa ryhmän jäsenten taholta ulkopuolisille mil-
lään tavalla ilmaista.

22.

Ilmoitus kutsunnoista.

Sihteeri Aattela ilmoitti, että niiden ryhmän jäsenten, joiden tulee ilmoittautua kutsuntaviranomaisille, on kään-
nyttävä eduskunnan sihteerin puoleen, joka hoitaa asian edus-
tajain puolesta.

P. Salmenosa Vakuudeksi:
Puheenjohtaja. *[Signature]*
Tarkistettu. Sihteeri.
Nikko V. Ervily. *J. Z. Malm*

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 7 p:nä maaliskuuta 1940. Kokous alkoi kello 18. Saapuvilla olivat: Bryggari, Huotari, Kilpi, Kulovaara, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Rantala, Salmenoja, Syrjänen, Tolonen ja Aattela. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valmistavan valiokunnan kokoonpano.

Todettiin, että ryhmän sääntöjen 5 §:n mukaisesti olivat eduskunnan eri valiokuntien sosialidemokraattiset edustajat valinneet valmistavan valiokunnan jäseniksi seuraavat:

perustuslakivaliokunnasta Kilpi,
lakivaliokunnasta Komu,
ulkoasiainvaliokunnasta Huotari,
valtiovarainvaliokunnasta Welling,
pankkivaliokunnasta Rantala,
talousvaliokunnasta Tolonen,
laki- ja talousvaliokunnasta Linna,
sivistysvaliokunnasta Syrjänen,
maatalousvaliokunnasta Lepistö,
kululaitosvaliokunnasta Kulovaara,
työväenasiainvaliokunnasta Bryggari ja
puolusasiainvaliokunnasta O. Peltonen.

2 §.

Sotaväen palkkaus.

Puheenjohtaja Salmenoja selosti sotaväen palkkauksen johdosta puolustusministerin puheilla olleen lähetystön käyntiä. (Katso ryhmän pöytäkirjaa 7/3-40)

Merkittiin, että ryhmän valitsema lähetystö oli saamansa tehtävän suorittanut. Puheenjohtaja toistaa selostuksensa ryhmän kokouksessa.

V a k u u d e k s i:

P. Salmenoja

Puheenjohtaja.
A. Aattela

Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 7 p:nä maaliskuuta 1940. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Halonen, Karjalainen, Koivulahti-Lehto, Komu, Nokelainen, Paasonen, Pekkala, Rydberg, Räisänen, Wenman, Wirtanen ja Voionmaa. Kokous alkoi kello 19,45. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Rauhan aikaansaaminen.

Otettiin uudelleen käsiteltäväksi ryhmän kannan määrääminen rauhan aikaansaamista koskevassa asiassa.

Tanner: Palautti ryhmän jäsenten mieleen edellisessä 29/2-40 pidetyssä ryhmäkokouksessa antamansa selostuksen. Porvarilliset ryhmät eivät ole aivan yksimielisiä rauhan aikaansaamista koskevassa asiassa. Varsinkin ikl:n ryhmä on vastustavalla kannalla. Hallitus katsoi voivansa, koska eduskunnan suuri enemmistö oli rauhan aikaansaamisen kannalla, ryhtyä asian johdosta neuvotteluihin Neuvostoliiton edustajien kanssa. Asiaan tuli kuitenkin eräs mutta. Länsivalloilta tuli tiheään tietoja. Ne haluavat antaa avustusta maallemme intervention muodossa. Lupaus on annettu sitovassa muodossa. Neuvostoliitolle ei vielä ole annettu myöntävää eikä kieltävää vastausta. On pyydetty yksityiskohtaisempia tietoja heidän rauhanehdoistaan. Myöskin länsivaltojen ehtoja on tutkittu. Sotilasjohtoa on asiassa kuultu. Hallituksessa on lopuksi tultu siihen, että olisi otettava varma epävarman asemesta. Venäläiset ovat ilmoittaneet pitävänsä sitä aikamäärää, jonka kuluessa heille on Suomen taholta ilmoitettava suostutaanko tekemään rauha heidän ehdotuksensa pohjalla. Toiselta puolen on pyydetty, että länsivallatkin pidettäisivät sitä aikaa, johon mennessä niille on ilmoitettava pyydetäänkö näitä valtoja antamaan maallemme sitä apua, jota ne ovat tarjonneet. Ilmoitti kahteen otteeseen antaneensa asiasta tietoja ulkoasiainvaliokunnalle. Valiokunta on jokseenkin yksimielisesti hallituksen kannalla. Valiokunnan jäsen Kares on sitä mieltä, että sotaa on jatkettava viimeiseen mieheen ja toinen jäsen Kekkonen on yhtynyt häneen vähemmän jyrkästi.

Puhuja valitti siitä, että joku edustaja on ilmaissut luottamuksellisesti saamiaan tietoja eduskuntaan kuulumattomille henkilöille.

Kivisalo: Hölösiselle edustajalle, jos hän kuuluu ryhmäämme, on annettava varoitus. Yhtyi hallituksen kantaan.

Wiik: Viikko sitten antamassaan selostuksessa Tanner osoitti, että on käytännöllisesti katsoen mahdotonta saada länsivalloilta tehokasta apua. Hallituksen on pyrittävä rauhan aikaansaamiseen.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että ryhmä on yksimielisesti aikaisemmin omaksumallaan kannalla nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

2 §.

Lomanpyyntöjä.

Aarniokoski pyysi vapautusta eduskuntatyöstä maaliskuun 8 päiväksi.

Jokinen pyysi vapautusta eduskuntatyöstä maaliskuun 10-17 päivien väliseksi ajaksi.

Pyyntöihin suostuttiin.

V a k u u d e k s i :

P. Salmenoja
Puheenjohtaja.

Elmeri Rattila
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Jainé Kivisalo.

Kalle Jokinen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 15 p:nä maaliskuuta 1940. Kokous alkoi kello 11. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Aarniokoski, Andersson, G., Hakala, Halonen, Kuittinen, Kuusisto, Mäkeläinen, Pekkala, Raatikainen, J., Räisänen, Salmela-Järvinen, Tanner, Turkia, Welling, Wirtanen ja Väisänen. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Rauhansopimuksen ratifiointi.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän kannan määrääminen Suomen ja Neuvostoliiton välillä tehdyn rauhansopimuksen ratifioimiseen.

Puheenjohtaja Salmenoja: "Ryhmän kokous joutuu nyt käsittelemään asiaa, joka jo parin viikon ajan on pitänyt mielen jännittyneenä: sodan lopettamista ja rauhan aikaansaamista. Nyt on rauha aikaansaatu, vaikka tosin raskain ehdoin ja rauhansopimus on allekirjoitettu. Jäljellä on eduskunnan hyväksymisen hankkiminen, sopimuksen ratifiointi, joka ensi vaiheessaan tulee jo tänään eduskunnassa esille. Ryhmän on nyt määriteltävä kantansa sopimuksen hyväksymiseen nähden. Olen jo etukäteen vakuuttunut siitä, että samoin kuin ryhmä yksimielisesti antoi hallitukselle sen pyytämät valtuudet rauhan solmimiseen, se nyt myös yksimielisesti hyväksyy tehdyn rauhansopimuksen. Oletan myös, että siinä keskustelussa, joka täällä mahdollisesti syntyy, ei puututa siihen, joka on mennyt. Jälkiviisauden harrastusta harjoitettakoon sitten, kun siihen on joutilasta aikaa. Nyt on rauhantoimet saatettava nopeasti lopulliseen päätökseen ja valtakunnan jälleenrakennustyössä päästävä alkuun. Ennen keskustelun alkamista huomautan siitä, että on koetettu sopia siitä, ettei ryhmien puolesta käytetä puheenvuoroja eduskunnassa."

Annan alustavan puheenvuoron toveri Voionmaalle."

Voionmaa: Lähtöni Moskovaan oli hyvin kiireellinen, sillä sain vasta paria tuntia ennen matkallelähtöä siitä tiedon. Kat-

soin velvollisuudekseni olla mukana. Meillä oli sinne mennessämme jo kantamme määriteltä, senhän oli ryhmäkokouksessaan hyväksynyt ja hallitus ohjeeksemme antanut. Huomautti, että Moskovassa esitettiin eräitä uusiakin vaatimuksia, joista ei aikaisemmin oltu hallitukselle ilmoitettu. Painosti sitä, että tämä on saneltu rauha.

Neuvotteluissa asettui Molotov puheenjohtajan paikalle. Venäläiset vakuuttivat, että heidän tarkoituksenaan on Leningradin ja Muurmannin radan turvaaminen. Molotov hoiti keskustelua.

Tämän jälkeen puhuja selosti rauhansopimusta.

1 artikla koskee sotatoimien lopettamista. Rauhansopimus astuu voimaan heti. Suomalaiset neuvottelijat ehkä tässä menivät yli muodollisuuksien, mutta sotatoimien lopettamisen tähden oli niin tehtävä, koska venäläiset eivät suostuneet niiden lopettamiseen ennen rauhansopimuksen hyväksymistä.

2 artikla koskee uusia rajoja. Arvostelimme venäläisten vaatimuksia. Teimme monia muistutuksia. Koetimme saada rajalinjan kulkemaan asumattomien seutujen kautta. Emme onnistuneet. Koetimme saada Enson kohdalla aikaan sellaisen mutkan, että mm Rouhialan koski ja voimalaitos olisivat jääneet uuden rajan tälle puolelle. Koetimme saada määräyksen Saimaan kanavan käyttöoikeudesta, Värtsilän tehtaan tälle puolelle jäämisestä ja edelleen teimme härimmäisiä ponnistuksia Viipurin takaisin saamisesta. Varsinkin pääministeri Ryti perusteli kantaamme erittäin hyvin. Kaikki oli turhaa. Koetimme saada supistetuksi Muurmannin radan suoja-aluetta. Emme tässäkään onnistuneet. Raja siis saneltiin venäläisten taholta. He uhkasivat neuvottelujen lopettamisella.

3 artikla koskee hyökkäämättömyyssopimuksen aikaansaamista. Tämä esitettiin Suomen taholta ja siihen venäläiset suostuivat.

4 artikla koskee Hangon vuokraamista 30 vuodeksi Neuvostoliitolle. Aluksi venäläiset vaativat sitä

kokonaan. Kun sitten päädyttiin alueen vuokraamiseen, tarjosivat he ensin 5 milj. suuruisia vuotuista vuokraa, mutta saatiin vuokra kuitenkin kohotetuksi 8 miljoonaksi markaksi.

5 artikla koskee Petsamon alueen takaisin saamista. Aluetta ei kuitenkaan saatu kokonaisuudessaan takaisin, sillä Neuvostoliitto vaati itselleen osia Kalastaja- ja Srednisaarennoista.

6 artikla koskee vapaan kauttakulkuoikeuden myöntämistä Neuvostoliitolle ja sen kansalaisille Petsamon alueen kautta Norjaan ja sieltä takaisin, minkä ohella Neuvostoliitolle annetaan oikeus konsuliviraston perustamiseen Petsamon alueelle.

7 artikla on hiukan merkillinen, se nim. koskee oikeuden myöntämistä tavarain kauttakulkuun Neuvostoliiton ja Ruotsin välillä, ja tämän kauttakulun kehittämiseksi lyhintä rautatietä pitkin, rautatien rakentamista Kemijärveltä Kantalahteen, mikäli mahdollista 1940 aikana. Venäläiset pitivät hyvin tärkeänä radan pikaista rakentamista ja vaativat, että olisi kiinteästi määrätty se rakennettavaksi 1940 aikana. Vastustimme tätä ja Ryti ilmoitti, että hän ei pane nimeään alle, jos venäläiset pysyvät vaatimuksessaan. Saatiin aikaan muutos, että rata on "mikäli mahdollista" vuoden 1940 aikana rakennettava.

8 artikla koskee kauppasopimusneuvottelujen alkamista. Tämä kohta tuli ehkä meidän taholtamme.

9 artikla koskee rauhansopimuksen voimaantuloa. Ratifiointiskirjojen vaihdon pitää tapahtua 10 päivän kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta, siis 22/3-40.

Tämän jälkeen puhuja kosketteli eräitä neuvotteluissa esiintyneitä yksityiskohtia. Venäläisten laatima sopimusluonnos oli keskustelujen pohjana. Saimme sen aamulla nähdäksemme ja jo samana päivänä päivällä kokoonnuimme neuvottelemaan. Suomalaisten taholta esitettiin mm, että luovutettavien alueiden asukkaat saisivat vuoden ajan olla entisillä asuinsijoillaan ja tänä aikana he voisivat harkita jäävätkö paikoilleen vai tulevatko rajan tälle puolelle. Molotov sanoi, että tässä tullaan menettelemään samoin kuin Puolassakin. Esitimme laajat vaatimukset uskonnonvapauden nähdä, aina Mooseksen uskoisiin asti. Meille selitettiin,

että Venäjän perustuslait eivät sellaista salli. Koetimme myöskin saada sopimukseen mainintaa arkistoista ja kirjallisista todistuskappaleista. Esitetyksemme otettiin vastaan, mutta ei sisällytetty rauhansopimukseen. Esitimme merirajojen selvittämistä. Edelleen esitimme rajakomissionin perustamista. Tämä luvattiin ottaa harkittavaksi.

Taholtamme esitettiin myöskin suuri joukko taloudellisia kysymyksiä, kuten Saimaan kanavan ja Uraan sataman käyttöoikeutta koskevia y.m.

Venäläisten taholta esitettiin mm. Antikaisen ja hänen toveriensa vapauttamisasia. Huomautimme heille presidentin armahdusoikeudesta.

Venäläiset huomauttivat myöskin, että heillä ei ole poliittisia vaatimuksia, mutta että kovin vihamielistä on ollut suhtautumisemme Neuvostoliittoon.

Puhuja mainitsi, että perääntymisaikaan saatiin jonkin verran pidennystä. Aluksi venäläiset vaativat, että joukkomme on heti peräytettävä uuden rajan taakse.

Lopuksi oli Molotov huomauttanut, että saitte näinkin hyvän rauhan Ruotsin hallituksen ja madame Kolontayn ansiosta. Puhuja itse oli sitä mieltä, että myöskin Amerikan lähettilään tarmokas esiintyminen vaikutti hyväksemme.

Puhuja painosti sitä, ettei ollut mahdollisuutta jatkaa neuvotteluja kovin kauan. Niiden jouduttamista kiirehdiittiin sekä venäläisten että oman hallituksemme ja päämajamme taholta. Tämä kansa on aavistamattomista lähteistä ammentanut voimaa ankarassa olemassaolonsa puolesta suorittamassaan kamppailussa. Nyt on käytävä työhön uusin innoin ja voimin.

Puhujan selostus palkittiin suosiosoituksin.

Puheenjohtaja Salmenoja kiitti toveri Voionmaata ansiokkaasta selostuksestaan.

Tolonen: Hyväksyi hallituksen toimenpiteet ja neuvottelijain työn. Rauhansopimus on hyväksyttävä vaikkakin raskain sydämin. Keskusvaltain taholta mahdollisesti tulevat tyrkytykset on hylättävä.

Reinikainen: Sopimus on ratifioitava, siitä olemme varmaan yksimielisiä. Ryhmän taholta ei ole käytettävä yhtään puheenvuoroa, elleivät toisten ryhmien edustajat ala keskustelua asian johdosta.

Kulovaara: Yhtyi edellisiin.

Hiltunen: Oli vain päivien kysymys koska linjamme etelässä olisivat murtuneet. Rauhansopimus olisi hyväksyttävä. Teki varsin kiusallisen vaikutuksen, että kaksi hallituksen jäsentä pyysi eroa tämän asian johdosta. On toimitettava nimenhuutoäänestys, jottei kukaan voi myöhemmin sanoa olleensa toisella kannalla kuin millä äänestyksessä ilmaisee olevansa.

Kivisalo: Yhtyi edellisiin ja kannatti Hiltusen ehdotusta.

Bryggari: Olisi saatava päämajasta henkilö selostamaan meille asemaa rintamalla.

Peltonen, M.: Eduskunnassa ei olisi asian johdosta käytettävä yhtään puheenvuoroa, mutta siltä varalta, että keskustelua syntyy, olisi määrättävä kuka ryhmän taholta esiintyy puhujana.

Erich: Kannatti Peltosen ehdotusta.

Keskustelun päätyttyä toimitettiin nimenhuutoäänestys, josaa kaikilla äänillä (59) hyväksyttiin ehdotus rauhansopimuksen ratifioimisesta. (Liite 1)

Tämän jälkeen puheenjohtaja varoitti pitämään jäsenten omana tietona, eräät toveri Voionmaan esittämät tiedot.

Päätettiin, että jos asian johdosta syntyy eduskunnassa keskustelua, toveri Voionmaa esiintyy puhujana ryhmän taholta.

Tämän jälkeen hylättiin Bryggarin ehdotus.

2 §.

Puoluetoimikunnan ja ryhmän yhteinen julistus.

Puoluetoimikunnan taholta tulleen aloitteen perusteella valittiin ryhmän puheenjohtaja Salmenoja yhdessä puoluetoimikunnan edustajien kanssa laatimaan luonnoksen puoluetoimikunnan ja ryhmän yhteistä julistusta varten.

3 §.

Ryhmäkokous.

Päätettiin, että jos asianhaarat niin vaativat, tänään pidetään toinen ryhmäkokous puolen tunnin kuluttua eduskunnan istunnon päättymisestä. Valmistava valiokunta kokoontuu sil-

loin heti eduskunnan istunnon päätyttyä.

V a k u u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Liite 1 ryhmän pöytäkirjaan 15/3-40.
SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

Kokous

klo

19

Asia:

ehdotus »Jaa»

ehdotus »Ei»

	Jaa	Ei		Jaa	Ei
Aarniokoski			Malmivuori	/	
Aattela	/		Metsäranta	/	
Ampuja	/		Mustasilta	/	
Andersson, G.			Mäkeläinen	/	
Andersson, K.	/		Nokelainen	/	
Bryggari	/		Paasonen	/	
Erich	/		Pekkala		
Eskola	/		Peltonen, M. H.	/	
Fagerholm			Peltonen, O.	/	
Hakala			Penttala	/	
Hakkila			Perho	/	
Halonen			Pitkäsilta	/	
Hiilelä	/		Pyy	/	
Hiltunen	/		Raatikainen, J.		
Huotari			Raatikainen, U.	/	
Hämäläinen	/		Rantala	/	
Jokinen	/		Raunio	/	
Juutilainen	/		Reinikainen		
Kajala	/		Rydberg	/	
Karjalainen	/		Räisänen		
Kekäläinen	/		Salmela-Järvinen		
Kettunen			Salmenoja	/	
Kilpi			Salovaara	/	
Kivisalo	/		Sillanpää	/	
Koivulahti-Lehto	/		Simonen	/	
Komu			Sinisalo	/	
Koponen	/		Sundström		
Kuittinen			Suanto		
Kujala	/		Syrjänen	/	
Kulovaara	/		Tanner		
Kupari	/		Tervo	/	
Kuusisto			Toivonen	/	
Kämäräinen	/		Tolonen	/	
Kääriäinen	/		Turkia		
Kehtokoski	/		Turkka	/	
Keltonen	/		Turunen	/	
Kepistö	/		Welling		
Kindqvist	/		Wenman	/	
Kindström	/		Wiik		
Kinna	/		Wirtanen		
Konkainen	/		Voionmaa		
Kumme	/		Väisänen		
Kalkamäki	/				

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan ja Sosialidemokraattisen Puolueen puoluetoimikunnan yhteisestä kokouksesta, joka pidettiin ryhmän huoneessa eduskuntatalossa 19 p:nä maaliskuuta 1940. Kokous alkoi klo 14,30. Saapuvilla olivat: Aaltonen, Andersson, G., Bryggari, Hakkila, Harvala, Huotari, Keto, Kilpi, S.-K., Komu, Kulovaara, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Rantala, Reinikainen, Salmenoja, Salovaara, Tolonen, Welling, Wiik ja Aattela. Puhetta johti Salmenoja ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Puoluetoimikunnan ja ryhmän yhteinen julistus.

Puheenjohtaja ilmoitti, että puoluetoimikunnan ja ryhmän yhteisesti asettama jaosto on saanut valmiiksi puoluetoimikunnan ja ryhmän yhteisen julistuksen luonnoksen, jonka hän tämän jälkeen ääneen lukemalla esitteli kokoukselle käsittelyä varten. (Liite 1)

Bryggari: Julistuksessa olisi sanottava, että työväestö ei halunnut sotaa, ja että sotaan jouduttiin porvariston politiikan uhrina.

Keto: Yhtyi Bryggariin siinä, että työväestö ei halunnut sotaa, mutta että ei kuitenkaan ole ollut kysymys yksinomaan porvariston politiikasta. Selosti kantaansa ja perusteli jaoston ehdotusta. Teki luonnokseen erään kielellisen korjauksen, joka heti hyväksyttiin. Huomautti, että julistuksessa sanotaan, että maamme ei omasta tahdostaan joutunut sotaan.

Welling: Ei hyväksynyt Bryggarin kantaa. Ryhmältä tosin salattiin eräitä tärkeitä seikkoja. Sotaan jouduimme yllättäen. Odotettiin uusia neuvotteluja. Tulikin törkeä hyökkäys kimppuumme ja sitä vastaan ryhtyi kansa yksimieliseen kamppailuun.

Reinikainen: Yhtyi Wellingin lausunnon siihen osaan, joka koski sodan alkamista. IKL tahtoo nyt kalastaa sameassa vedessä. Julistusluonnos vastaa tämän hetken politiikan vaatimuksia. Tarmomme ja voimamme on käytettävä hajoittavia voimia vastaan.